

Lovforslag nr. L 87. Fremsat den 5. november 1992 af kulturministeren (Grethe Rostbøll)

Forslag

til

Lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler

Kapitel 1

Formål og virksomhed

§ 1. Folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler) skal være selvejende institutioner.

Stk. 2. Skolerne kan drives sammen med anden skoleform omfattet af denne lov eller undervisningsvirksomhed støttet efter anden lovgivning.

§ 2. Folkehøjskoler tilbyder voksne elever undervisning og samvær på kurser, hvor formålet er folkeoplysning. Undervisningen er af almindelig karakter. Enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende plads.

Stk. 2. Ungdomshøjskoler er folkehøjskoler for unge elever.

§ 3. Efterskoler tilbyder unge elever undervisning og samvær på kurser, hvor formålet er elevernes hele menneskelige udvikling og modning samt deres almene opdragelse og uddannelse.

Stk. 2. Skolen kan afholde folkeskolens afsluttende prøver efter folkeskolens regler.

§ 4. Husholdningsskoler og håndarbejdsskoler tilbyder unge og voksne elever undervisning og samvær på almindelige kurser, hvor formålet er folkeoplysning. Husholdnings- og håndarbejdsfag har en fremtrædende plads i undervisningen.

Stk. 2. Skolen kan afholde folkeskolens afsluttende prøver efter folkeskolens regler.

Stk. 3. Skolen kan tilbyde uddannelser inden for de i stk. 1 nævnte områder. Kulturministeren fastsætter regler herom.

§ 5. Skolen kan tilbyde specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte.

§ 6. Skolen kan optage elever, der ikke bor på skolen. Kulturministeren fastsætter regler herom.

§ 7. Skolen udsteder efter anmodning bevis for deltagelse til elever, der har afsluttet et kursus på mindst fem uger.

§ 8. Skolen giver kommuner, hvori undervisningspligtige elever er tilmeldt folkeregistret, meddelelse om optagelse og kursets varighed, samt hvis eleverne forlader skolen inden kursets afslutning eller ikke opfylder undervisningspligten.

§ 9. Kulturministeren kan fravige lovens bestemmelser for at fremme forsøg.

Kapitel 2

Godkendelse og tilsyn m.v.

- § 10. Kulturministeren godkender en skole,
- 1) hvis vedtægter er godkendt af kulturministeren,
  - 2) som har en skolekreds, der står bag skolens oprettelse og virksomhed,
  - 3) som råder over egnede og tilstrækkelige elevværelser, forstander- og lærerboliger,

kostforplejnings- og opholdsareal, undervisningslokaler og udstyr, og

- 4) som kan begynde sin virksomhed på et rimeligt økonomisk grundlag.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter regler om betingelserne i stk. 1, herunder om vedtægternes indhold.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter regler om ansøgningsfrister og ansøgningsprocedure.

§ 11. Kulturministeren kan tilbagekalde godkendelsen af en skole,

- 1) som ikke opfylder betingelserne i § 10, stk. 1, nr. 1-3 eller regler herom fastsat efter § 10, stk. 2,
- 2) hvis undervisning ikke er i overensstemmelse med §§ 2-4, eller
- 3) hvis undervisning eller øvrige forhold findes åbenbart i strid med sædvanlig praksis for skoleformen.

Stk. 2. Tilbagekaldelse efter stk. 1, nr. 3, forudsætter drøftelse med skoleformens forening.

§ 12. Den overordnede ledelse af skolen varetages af en bestyrelse, der er ansvarlig over for skolekredsen og kulturministeren.

Stk. 2. Den daglige ledelse varetages af en forstander.

§ 13. Kulturministeren fører tilsyn med skolen og kan indhente de nødvendige oplysninger til brug herfor og kan herudover indhente oplysninger om økonomiske forhold samt statistiske oplysninger.

Kapitel 3

Statstilskud til skolens drift

§ 14. Staten yder tilskud til drift af skoler, der opfylder betingelserne i §§ 17-21, stk. 1, og regler fastsat efter disse bestemmelser. Tilskud ydes som refusionstilskud, tilskud til undervisning af svært handicappede elever og rammetilskud.

Stk. 2. Tilskud skal anvendes til virksomhed efter denne lov, og skolen skal have andre indtægter.

Stk. 3. Skolen kan miste retten til tilskud, hvis den fastsætter elevbetalingen væsentligt over gennemsnittet for skoleformen. Spørgsmålet drøftes forinden med skoleformens forening.

§ 15. Kulturministeren fastsætter regler om beregning af tilskud til skoler, som drives sammen med undervisningsvirksomhed støttet efter anden lovgivning.

§ 16. Skolernes regnskabsår og tilskudsår er finansåret.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter regler om opstilling, revision og indsendelse af regnskaber samt om attestation af oplysninger til beregning af rammetilskud.

Stk. 3. Revision m.v. udføres af en statsautoriseret eller registreret revisor.

§ 17. Et kursus skal vare mindst en uge og indeholde mindst fem hele undervisningsdage i hver uge.

Stk. 2. Skolen skal gennemføre mindst et kursus på mindst 20 uger eller to kurser hver på mindst 12 uger i tilskudsåret.

Stk. 3. Skolen skal udarbejde en plan for sin overordnede kursusvirksomhed og en detaljeret undervisningsplan for det enkelte kursus. Kulturministeren fastsætter regler om planerne, herunder om opgørelse af ugetallet samt om mindste antal undervisningstimer pr. uge.

§ 18. Skolen skal have mindst 24 årselever, jf. § 19, som gennemsnit af årselevtallet i de tre seneste tilskudsår. Kulturministeren kan i særlige tilfælde fravige denne betingelse.

Stk. 2. Har skolen mindre end 36 undervisningsuger i tilskudsåret, nedsættes kravet forholdsmæssigt.

§ 19. Skolens årselevtal er summen af elevtallet i hver undervisningsuge i tilskudsåret divideret med 40.

Stk. 2. Der medregnes elever på kurser, der er gennemført med mindst de samme ti elever, der opfylder betingelserne i stk. 3.

Stk. 3. Der medregnes elever, der opfylder følgende betingelser ved kursets start:

- 1) Elever på folkehøjskoler skal være fyldt 17 1/2 år.
- 2) Elever på ungdomshøjskoler skal være fyldt 16 1/2, men ikke 19 år.
- 3) Elever på efterskoler skal have afsluttet syv års skolegang eller være fyldt 14 år. Elever, der er fyldt 18, men ikke 19 år kan i særlige tilfælde medregnes efter regler fastsat af kulturministeren.
- 4) Elever på husholdningsskoler og håndar-

bejdsskoler skal have afsluttet ni års skolegang eller være fyldt 16 år.

Stk. 4. Kulturministeren fastsætter regler om medregning af elever, der:

- 1) ikke er danske statsborgere,
- 2) kun deltager i en del af kursusperioden, eller
- 3) er bevilget hel eller delvis friplads af skolen.

Stk. 5. Kulturministeren fastsætter regler om medregning med begrænset vægt af elever, der ikke bor på skolen.

§ 20. For forstander og lærere skal løn- og ansættelsesvilkår være i overensstemmelse med regler udarbejdet af finansministeren eller den, finansministeren bemyndiger hertil. Der skal foreligge skriftlig kontrakt om vilkårene.

§ 21. Forstander og lærere skal af skolen være indmeldt i Pensionskassen for højskoler, landbrugsskoler og husholdningsskoler m.v. eller Efterlønskassen for lærere i friskolen og efterskolen, jf. stk. 2, hvis de kan optages efter vedtægterne, med mindre det over for pensionskassens bestyrelse er godtgjort, at de på anden måde er sikret passende pension.

Stk. 2. Pension til forstandere og lærere afholdes af de i stk. 1 nævnte pensionskasser.

Stk. 3. Regler om pensionskasserne fastsættes i vedtægter godkendt af kulturministeren og finansministeren.

Stk. 4. Staten yder tilskud til pensionskasserne efter regler fastsat i vedtægterne.

Refusionstilskud

§ 22. Staten yder refusionstilskud med 85 pct. af udgifter til:

- 1) Renter af lån til finansiering af etableringsudgifter pålagt af en offentlig myndighed.
- 2) Renter af lån godkendt af kulturministeren med pant i faste ejendomme ejet af skolen.

Stk. 2. Til skoler med undervisning i mindre end 36 uger i tilskudsåret nedsættes tilskuddet forholdsmæssigt.

Stk. 3. Tilskud beregnes og udbetales på grundlag af skolens årsregnskab. Kulturministeren fastsætter regler om tilskud, herunder udbetaling af forskud.

Tilskud til undervisning af svært handicappede elever

§ 23. Staten yder tilskud til dækning af ekstraudgifter godkendt af Kulturministeriet til lærertimer og hjælpemidler til elever med svært handicap.

Stk. 2. Tilskuddet fastsættes på de årlige bevillingslove og reguleres ud fra antallet af elever, der ydes tilskud til, og det faktiske tilskud pr. elev.

Rammetilskud

§ 24. Staten yder rammetilskud til driftsudgifter, som ikke er omfattet af §§ 22-23.

§ 25. Bevilling til rammetilskud fastsættes for hver skoleform som gennemsnit af årselevtal i de to seneste år før tilskudsåret gange et gennemsnitligt tilskud pr. årselev (takstbeløb). Bevilling og takstbeløb fastsættes på de årlige bevillingslove.

Stk. 2. Af bevillingen afsættes på de årlige bevillingslove et særligt tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte, som fordeles efter ansøgning mellem skoler, der har elever med behov for støtte.

§ 26. Skolens tilskud fastsættes som gennemsnit af dens fordelingstal i de to seneste år før tilskudsåret gange en reguleringsfaktor. Reguleringsfaktoren udtrykker forholdet mellem bevillingen med fradrag af tilskud afsat efter § 25, stk. 2, og summen af skolernes gennemsnitlige fordelingstal i de to seneste år før tilskudsåret.

Stk. 2. Skolens fordelingstal er dens normerede arbejdstimetal gange dens udgift til lærerløn pr. løntime. Hertil lægges et beløb pr. skole og et beløb pr. årselev.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter regler om beregning af tilskud og fordelingstal, herunder for skoler oprettet i tilskudsåret eller de to forudgående år og skoler drevet sammen med anden skoleform efter denne lov.

Stk. 4. Kulturministeren fastsætter regler om standsning af udbetaling af forskud, hvis der ikke er rimelig sikkerhed for skoledriftens fortsættelse.

§ 27. Tilskud beregnes og udbetales på grundlag af skolens årsregnskab. Kulturmini-

steren fastsætter regler om udbetaling af forskud.

Stk. 2. Forskud og tilskud reguleres i tilfælde af væsentlige fejl fra skolens side eller ved tilskudsberegningen.

Kapitel 4

Tilskud til efteruddannelse

§ 28. Staten kan yde tilskud til kurser til efteruddannelse af forstandere og lærere.

§ 29. Staten kan yde tilskud til skolens merudgifter til løn under tjenestefrihed til efteruddannelse for forstander og lærere.

Kapitel 5

Statslån

§ 30. Staten kan yde lån med indtil 50 pct. af udgiften til opførelse af bygninger og til større ombygninger og forbedringer, herunder større anskaffelser af inventar og undervisningsmateriel i nødvendigt omfang for at bringe skolen i tidssvarende stand.

Stk. 2. Betingelserne for lån er:

- 1) Skolen skal være godkendt, jf. § 10. Lån til opførelse af bygninger kan dog ydes til skoler under oprettelse med godkendte vedtægter, jf. § 10, stk. 1, nr. 1.
- 2) Udgiften skal være godkendt af kulturministeren.
- 3) Skolen skal have tilvejebragt mindst 1/6 af beløbet, jf. nr. 2. I særlige tilfælde kan beløbet tilvejebringes ved lån sikret ved pant i ejendommen efter statslånet og ydet på vilkår godkendt af kulturministeren.
- 4) Planer og tegninger skal være godkendt af kulturministeren.

Stk. 3. Vilkårene for lån er:

- 1) Lånet er afdragsfrit.
- 2) Lånet forrentes med 4 pct. p.a.
- 3) Lånet er uopsigeligt fra statens side, når lånevilkårene overholdes, og bygningen anvendes til det oprindelige formål.
- 4) Lånet sikres ved tinglyst oprykkende pantet i bygningerne med grund og tilbehør inden for 5/6 af ejendommens værdi.

§ 31. Staten kan yde lån med indtil 50 pct. til køb af ejendom til brug for en skole.

Stk. 2. Købsvilkår skal være godkendt af kulturministeren. For lånet gælder i øvrigt betingelser og vilkår som anført i § 30.

§ 32. Staten kan yde lån til omdannelse af en privatejet skole til selvejende institution.

Stk. 2. For lånet gælder betingelser og vilkår som anført i § 30.

Kapitel 6

Kommunale tilskud

§ 33. Den kommune eller amtskommune, hvori skolen ligger, kan yde støtte til anlægsudgifter og lignende investeringsudgifter ved skolens etablering og senere udbygning.

§ 34. Den kommune, hvori skolen ligger, eller hvori eleven er tilmeldt folkeregistret, kan yde tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte.

Kapitel 7

Statslig elevstøtte

§ 35. Staten yder elevstøtte til at nedbringe elevbetalingen på kurser på mindst to uger.

§ 36. Bevilling til elevstøtte fastsættes for hver skoleform som årselevtal i tilskudsåret gange et gennemsnitligt tilskud pr. årselev (takstbeløb). Bevilling og takstbeløb fastsættes på de årlige bevillingslove.

§ 37. Støtten ydes med et ugentligt beløb, hvis størrelse afhænger af elevens eller elevens forældres økonomiske forhold. Kulturministeren fastsætter regler om beregning af støttebeløbene og kan fastsætte regler om mindstebeløb for forældrenes egenbetaling på efterskoler.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter regler om ansøgning, beregning og udbetaling af støtten og kan indhente oplysninger hos skattemyndighederne om indkomst- og formueforhold for forældre til elever, hvis støtte afhænger af forældrenes økonomiske forhold.

§ 38. Elevstøtte ydes til danske statsborgere, som opfylder betingelserne i § 19, stk. 3.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter regler om støtte til elever, som ikke er danske statsborgere.

§ 39. Staten kan yde støtte til deltagelse i kurser på statsanerkendte folkehøjskoler i andre nordiske lande.

Kapitel 8

Kommunal elevstøtte

§ 40. Kommunerne yder elevstøtte til elever på efterskoler til at nedsætte elevbetalingen. Støtten ydes til elever, der opfylder betingelserne i § 19, stk. 3.

Stk. 2. Støtten ydes med et ugentligt beløb, der fastsættes på de årlige bevillingslove.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om beregning af støtten.

Stk. 4. Statens generelle tilskud til kommunerne for 1993 og følgende år forhøjes med 86,3 mio. kr. i 1992 pris- og lønniveau.

§ 41. Den kommune, hvori eleven er tilmeldt folkeregistret, kan yde støtte til at nedsætte elevbetalingen i alle skoleformer.

Kapitel 9

Kommunale og amtskommunale bidrag for efterskoleelever

§ 42. Bopælskommunen betaler bidrag til staten for elever under 18 år på efterskoler.

Stk. 2. Bidraget fastsættes på de årlige bevillingslove.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter regler om opkrævning af bidrag.

Stk. 4. Bopælskommunen er den kommune, hvori eleven er tilmeldt folkeregistret den 5. september året før opkrævning af bidrag.

§ 43. Bopælsamtskommunen betaler bidrag til staten for elever på efterskoler, for hvem der er godkendt udgifter til lærertimer og hjælpemidler efter § 23, stk. 1.

Stk. 2. Bidraget fastsættes som statens budgetterede tilskud pr. elev til udgifter efter stk. 1.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter regler om beregning og opkrævning af bidrag.

Stk. 4. Bopælsamtskommunen er den amtskommune, hvori bopælskommunen ligger.

§ 44. Bopælskommunen og bopælsamtskommunen kan kræve refusion af bidrag efter §§ 42-43 fra en anden kommune eller amtskommune for elever, som ved beregning af kommunal udligning til kommuner og amtskommuner indgår i folketallet i den anden kommune eller amtskommune.

Kapitel 10

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 45. Loven træder i kraft den 1. januar 1994, jf. dog stk. 2-3.

Stk. 2. For skoler, der ved lovens ikrafttræden er godkendt som privatejede, har kravet i § 1, stk. 1, om status som selvejende institution virkning fra ejerskifte.

Stk. 3. For skoler, der ved lovens ikrafttræden er godkendt uden skolekreds, har bestemmelsen i § 10, stk. 1, nr. 2, virkning fra 1. januar 1999.

§ 46. Kulturministeren kan fastsætte regler om overgangstilskud i højst tre år fra 1. januar 1994 til skoler, hvis rammetilskud er nedsat væsentligt i forhold til rammetilskud beregnet efter regler gældende for 1993, samt til skoler, der ved lovens ikrafttræden har særligt store udgifter til skatter og afgifter.

Stk. 2. Overgangstilskud afsættes af bevillingen til rammetilskud.

§ 47. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) Lov om folkehøjskoler, husholdningsskoler og efterskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988.
- 2) Lov om statsstøtte til visse private skoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988.

Stk. 2. Bestemmelsen om rettighedsgivende undervisning i §1, stk. 2, i den i stk. 1, nr. 1, nævnte lov bevarer sin gyldighed for den folkehøjskole, der har tilladelse til at tilbyde sådan undervisning ved lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Bestemmelsen om skoler uden elevkollegium i § 5, stk. 1, 2. punktum, i den i stk. 1, nr. 1, nævnte lov bevarer sin gyldighed for skoler, der er godkendt uden elevkollegium ved lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Bestemmelsen om mindste årselevtal i § 11, stk. 1, nr. 2, i den i stk. 1, nr. 1, nævnte lov bevarer sin gyldighed indtil 1. januar 1999 for skoler, der er godkendt ved lovens ikrafttræden.

Stk. 5. Bestemmelsen om fravigelse af krav til kursuslængder i § 11, stk. 3, i den i stk. 1, nr. 1, nævnte lov bevarer sin gyldighed for skoler, der ved lovens ikrafttræden var fritaget for kravet.

Stk. 6. Bestemmelsen om refusionstilskud til udgifter til faste lejemål i § 3 a, stk. 1, nr. 2, i den i stk. 1, nr. 2, nævnte lov bevarer sin gyld-

dighed for lejemål godkendt ved lovens ikraft-ræden.

Stk. 7. Bestemmelsen om modregning i stats-tilskud i § 4, stk. 3, i den i stk. 1, nr. 2, nævnte lov bevarer sin gyldighed for privatejede skoler.

§ 48. Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne, men bestemmelserne om håndarbejdsskoler og efterskoler kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som Færøernes særlige forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lov om statstilskud til folkehøjskoler og landbrugsskoler af 12. april 1892 fastslog det liberale, overordnede støtteprincip mellem stat og frie kostskoler, at staten på visse betingelser yder tilskud til skolernes drift, men i øvrigt overlader til skolerne at bestemme deres idégrundlag og - inden for almindeligt anerkendte retningslinier inden for skoleformen - deres pædagogiske praksis.

Lov nr. 310 og 311 af 4. juli 1942 om henholdsvis husholdningsskoler og folkehøjskoler og landbrugsskoler fastlagde princippet, at skolerne forud for starten af deres virksomhed skal være godkendt af ministeren og derefter skal opfylde yderligere betingelser for tilskud.

Disse principper er kommet til udtryk i den efterfølgende lovgivning om frie kostskoler, senest:

Lov nr. 337 af 18. juni 1969 om statsstøtte til visse private skoler (*støtteloven*), jf. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988, som ændret ved lov nr. 411 af 6. juni 1991 (friskoleloven) og lov nr. 353 af 14. maj 1992 (ændring af gymnasieloven).

Friskoleloven udtager friskoler, private grundskoler og private grundskolekursus af støtteloven fra 1. januar 1992. Ændringen af gymnasieloven udtager private gymnasieskoler, private studenterkursus og private kursus til højere forberedelseseksamen samt landbrugsskoler fra 1. januar 1993.

Lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler (*højskoleloven*), jf. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988, som ændret ved lov nr. 371 af 6. juni 1991 (landbrugsuddannelsesloven) og lov nr. 387 af 20. maj 1992 (elevstøtte- og bidragsloven).

Højskoleloven etablerede lovfællesskab mellem højskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

Landbrugsuddannelsesloven udtager landbrugsskoler af højskoleloven (og reelt af støtteloven) fra 1. januar 1992. Elevstøtte- og bidragsloven indfører fra 1993 obligatorisk kommunal elevstøtte til elever på efterskoler samt kommunal og amtskommunal bidragsordning til staten for elever på efterskoler.

Støtteloven

Støtteloven betød i 1969 harmonisering og forenkling, idet den med sit refusionstilskud på 85 pct. af skolens faktisk afholdte udgifter (inden for otte udgiftsgrupper) afløste ikke mindre end ni støtteordninger.

Ulempen var de fastsatte begrænsninger i udgiftsgrupperne, fordi uudnyttede tilskudsmuligheder ikke kunne overføres fra gruppe til gruppe eller fra år til år. Ordningen begrænsede dermed skolens muligheder for at disponere på længere sigt og indbød ikke til god økonomisering.

Støtteloven blev derfor ændret. Lov nr. 230 af 22. april 1987 indførte fra 1988 rammetilskud til henholdsvis lærerløn og øvrige udgifter. Bevilling til rammetilskud fastsattes som et gennemsnitligt tilskud pr. elev gange årselevtal. Bevillingen fordeles på grundlag af skolernes fordelingstal (i støtteloven benævnt udgiftsbehov) fastsat efter objektive kriterier. Refusionstilskud omfatter herefter kun visse udgifter vedrørende bygninger og undervisning af svært handicappede elever.

Rammetilskud gav dog snart anledning til problemer, fordi bevillingen både fastsattes og fordeles på grundlag af årselevtal og fordelingstal i tilskudsåret (finansåret). Først efter årets udløb kender stat og skoler udgifterne til rammetilskud og de enkelte skolars tilskud.

Der er altid udsving mellem bevillingen på forslag til finanslov, ved den senere forskudsberegning og ved beregningen af endeligt tilskud. Der er også altid udsving fra forskud til endeligt tilskud i skolernes samlede fordelingstal og den enkelte skoles fordelingstal fra forskud til endeligt tilskud. Dertil kommer, at skolens tilskud ikke kun er afhængig af dens eget fordelingstal, men også af skoleformens samlede fordelingstal.

Disse forhold betyder, at skolens muligheder for at forudse størrelsen af sit tilskud er begrænsede.

Skoleformerne

Efterskoleformen har præsteret enestående fremgang fra 104 skoler med 6.750 årselever i skoleåret

1972-73 til 213 skoler og 17.248 årselever i 1991. Den stærke fremgang skyldes, at skolerne har formået at skabe og i stigende grad vinde gehør i forældrekræse for deres gode og velfungerende kostskolemiljø og en meningsfuld, spændende undervisning for unge.

Ved en forespørgselsdebat i Folketinget den 1. november 1990 blev der vedtaget en dagsorden, der pålagde regeringen at skabe mere ensartede forhold omkring den kommunale støtte til efterskoleelevers betaling. Som konsekvens heraf er der ved elevstøtte- og bidragsloven fra januar 1993 indført obligatorisk kommunal elevstøtte til efterskoleelever samt kommunal og amtskommunal bidragsordning til staten for elever på efterskoler.

Husholdningsskoler og håndarbejdsskoler har gennem de sidste 30 år haft et stabilt årselevtal på ca. 1.100, og antallet af skoler har i de sidste 20 år været ca. 25. I 1991 var der 25 skoler, heraf fem håndarbejdsskoler, med i alt 1.053 årselever, hvortil kommer elever under uddannelse til køkkenassistent under erhvervsuddannelseslovgivningen.

Med højskoleloven blev det muligt at optage andre elever end »unge kvinder«, samt at tilbyde uddannelser på fagområdet og korte kurser. Disse betingelser har bevirket, at ca. 5 pct. af eleverne går på korte kurser, at i alt ca. 35 pct. er under uddannelse på kostforplejningsområdet (køkkenleder eller køkkenassistent), at ca. 25 pct. går på håndarbejdskursus og ca. 35 pct. går på almindeligt husholdningskursus. Skolerne optager mange voksne elever af begge køn, heraf en del med voksenuddannelsesstøtte.

Håndarbejdsskolerne er synliggjort i loven i overensstemmelse med det nuværende indhold af en række skolers undervisning og navn.

For *folkehøjskoler* har udviklingen været fra 79 skoler og 4.793 årselever i 1972/73 til 101 skoler og 6.562 årselever i 1991.

På dette område har der i de senere år været debat om mål og midler.

Folketingsbeslutning af 30. maj 1984 om et 10-punktsprogram for voksenundervisning og folkeoplysning lagde op til revision af lovgivningen på folkeoplysnings- og voksenundervisningsområdet samt til nyudvikling af undervisningstilbud for den voksne del af befolkningen.

I punkt 2 siges det: »Folkeoplysningen og folkehøjskolen prioriteres og udvikles under størst mulig selvstændighed i forhold til det offentlige.«

I punkt 6 og bemærkningerne hertil siges også, at voksnes økonomiske muligheder for at deltage i voksenundervisning og folkeoplysning, herunder højskoleophold, bør forbedres afgørende.

Bl.a. i lyset af denne folketingsbeslutning udarbejdede et udvalg nedsat af Foreningen for Folkehøjskoler en udredning om folkehøjskolens udvikling og vilkår 1970-87. Den mundede ud i et debatoplæg om mulige lovændringer. Det blev således nævnt, at formålsbestemte almindelsesbegreb burde erstattes af ord, som i højere grad hører hjemme i højskoletraditionen.

Mødvirkende årsag til formålsdebatten var nok, at der i perioden 1983-87 opstod en række skoleprojekter af specialskolekarakter, dvs. skoler som hovedsagelig henvendte sig til ret snævre specielle grupper, ofte med tydeligt erhvervsigt.

Udredningen gav udtryk for, at stramning og præcisering af højskolebegrebet »kunne være med til at slå fast, at højskoler er ikke blot det, at nogle mennesker får en god idé, som de gerne vil virkeliggøre, ligegyldig hvad denne idé går ud på«.

Siden højskoleloven gav mulighed for det i 1970, er de traditionelle »lange« kurser med overvejende vægt på brede almindelige emner blevet suppleret med korte kurser med øget vægt på mere afgrænsede emner. Herudover er folkehøjskolerne blevet et undervisningstilbud for elever, som i en periode har orlov fra deres arbejde og modtager voksenuddannelsesstøtte og dermed har mulighed for at vælge almindelige undervisning.

Lovforslaget

Lovforslaget er udtryk for en revision af støtteloven og højskoleloven uden ændring af de grundlæggende principper.

I lovforslaget samles de to love i én lov, og der lægges vægt på:

- Stramning af godkendelses- og tilskudsbetingsregler.
- Større budgetsikkerhed for stat og skoler.
- Udgiftsneutralitet og mindst mulig omflytning af tilskud.
- Ajourføring.
- Synliggørelse af specialundervisning.
- Administrativ forenkling.

Foreningen for Folkehøjskoler, Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler og Foreningen af Husholdningsskoler og Håndarbejdsskoler (skoleformernes foreninger) har deltaget i uformelle, drøftelser forud for udarbejdelse af lovforslaget.

Et udkast til lovforslaget har været udsendt til høring i de tre foreninger, andre relevante foreninger, ministerier m.v.

Høringssvarene gav udtryk for generel tilfredshed med udkastet, og nogle ønsker og forslag er indarbejdet i lovforslag og bemærkninger.

Lovforslagets formål

Samling i én lov

Lovforslaget samler alle lovbestemmelser om frie kostskoler.

Uanset skoleformernes indbyrdes forskellighed er lovfællesskabet fortsat relevant og ikke til hinder for hensyntagen til forskellighederne. Således er formålsbestemmelser for skoleformerne forskellige. Regler fastsat af ministeren kan fortsat være forskellige, og skoleformerne har særskilte bevillinger til rammetilskud, refusionstilskud og elevstøtte m.v.

Stramning af godkendelses- og tilskudsbetingelser

Godkendelsesbetingelserne er strammet i form af betingelser om skolekreds og økonomisk startgrundlag samt et præciseret lokalekrav.

Tilskudsbetingelser er strammet ved mindsteårselevtal på 24, gennemførelse af kurser med mindst de samme ti elever, begrænset medregning i årselevtal af elever, der ikke bor på skolen, og et undervisningsår for folkehøjskoler på 36 uger.

Stramningen styrker skoleformen og sikrer et skolemiljø samt et bagland, der står bag skolens oprettelse og drift, også økonomisk.

Større budgetsikkerhed for stat og skoler

Efter støtteleven fastsættes bevilling til rammetilskud på grundlag af årselevtal i tilskudsåret (finansåret) og fordeles på grundlag af skolernes fordelings- tal i tilskudsåret.

Dermed kender staten først udgifterne til rammetilskud efter årets udløb. Skolerne kender også først deres tilskud efter årets udløb. Denne uforudsigelighed har været et stort problem.

Efter lovforslaget fastsættes bevilling til rammetilskud på grundlag af gennemsnit af årselevtal i de to seneste år før tilskudsåret og fordeles efter gennemsnit af skolernes fordelingsstal i de samme to år. Ændringer i årselevtal og fordelingsstal får altså forsinket virkning.

Tilskud beregnes på grundlag af reviderede årsregnskaber. Både bevillinger og tilskud til den enkelte skole fastsættes dermed på et så korrekt grundlag som muligt.

Lovforslaget fjerner en betragtelig del af uforudsigeligheden. Staten kender udgifterne til rammetilskud i august-september i tilskudsåret i stedet for som nu i januar året efter.

Finanslovsforslag udarbejdes på grundlag af gennemsnit af årselevtal i et kendt og et 25 pct. kendt år. Regulering på tillægsbevillingslov bliver dermed mindre.

Forskudsbevilling fastsættes på grundlag af gennemsnit af årselevtal i et kendt år og et 75 pct. kendt år. Allerede før tilskudsåret har staten et ret sikkert skøn over udgifterne.

Skolen kender sit tilskud i august-september i tilskudsåret i stedet for som nu i januar-februar året efter.

Udsving mellem forskud og endeligt tilskud bliver mindre, fordi forskud beregnes på grundlag af gennemsnit af et kendt og et 75 pct. kendt år.

Udgiftsneutralitet og omflytning skolerne imellem

Som ved indførelsen af rammetilskud fra 1988 er det lovforslagets princip at være udgiftsneutralt og i videst muligt omfang undgå omflytning af tilskud mellem de enkelte skoler.

Derfor er der kun foreslået enkelte ændringer i tilskudsbestemmelserne begrundet i større budgetsikkerhed for stat og skoler og administrativ forenkling.

Ajourføring

Højskoleloven har været i kraft i over 20 år, og der er behov for ajourføring af en række bestemmelser.

Således er formålsbestemmelserne ændret, og der er åbnet mulighed for at optage flere elever, der ikke bor på skolen, herunder elever, der kun modtager undervisning.

Specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte

I modsætning til højskoleloven bestemmer lovforslaget udtrykkeligt, at skolerne kan tilbyde specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte.

Udover bestemmelsen om refusionstilskud med 100 pct. til undervisning af svært handicappede elever indeholder støtteleven ikke bestemmelser om specialundervisning, men i overensstemmelse med forudsætningerne for loven, godkender ministeriet ekstra løntimer til skoler, der giver specialundervisning. Timerne indgår i fordelingsstal ved beregning af rammetilskud.

Ekstra løntimer til efterskoleområdet er hidtil kun godkendt til skoler, der helt eller delvist henvender sig til specialundervisningskrævende elever.

Herudover har kommunerne betalt støttetimer til enkeltintegrerede elever på husholdnings- og håndarbejdsskoler og efterskoler.

I overensstemmelse med bemærkningerne til elevstøtte- og bidragsloven er bevillingen til rammetilskud til efterskoler forhøjet svarende til kommunernes udgift til støttetimer på 9 mio. kr. (niveau 1990).

Alle støttetimer til efterskoler betales herefter af staten.

I lovforslaget afsættes for alle skoleformer en pulje af rammetilskudsbevillingen til særskilt fordeling til skoler, der har elever med behov for specialundervisning.

Ministeriet har efter indstilling fra Rådet for pædagogisk udviklingsarbejde for sent udviklede unge iværksat forsøg vedrørende undervisning af sent udviklede unge og deres udslusning til erhvervslivet. Forsøgsvirksomheden ventes afsluttet i foråret 1993. På grundlag af bedømmelse heraf vil der blive taget stilling til tilhørsforhold m.v. for denne »tredie uddannelse«.

Administrativ forenkling

Efter lovforslaget skal ministeren ikke længere godkende forstander samt kursusplaner og enkelte kurser.

Det overlades til skolens bestyrelse at vurdere forstanderens kvalifikationer samt at fastsætte kursus- og undervisningsplaner i overensstemmelse med regler fastsat af ministeren. Overholdelse kontrolleres ved tilsynet.

Bestemmelsen om refusionstilskud er forenklet, så der ikke ydes tilskud til skatter og tilsvarende afgifter, nye faste lejemaal og særlige vedligeholdelsesarbejder.

Rammetilskud ydes som ét tilskud, og arealbeløb udgår ved beregningen.

Tilskud til forsøg er udgået. Bevillingen er meget beskedent og bestemmelsen dermed uden større betydning.

Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke ændret personaleforbrug eller administrative konsekvenser i øvrigt af betydning for staten.

De ændrede godkendelses- og tilskudsbetingelser er udgiftsneutrale. Kravene om lokaler og økonomisk startgrundlag er i overensstemmelse med praksis. Begrænset medregning i årselevtal af elever, der ikke bor på skolen, medfører ganske vist i sig selv mindreforbrug, men forventes at modsvares af mer-tilgang af elever.

Fastsættelse af bevillinger til rammetilskud på grundlag af gennemsnit af årselevtal i de seneste to år før finansåret betyder mindreforbrug i 1994, fordi årselevtal forventes at være højere i 1994 end gennemsnittet af 1992 og 1993. Over en årrække vil om-lægningen være udgiftsneutral.

Fordeling af bevillingen på grundlag af gennemsnit af fordelingstal samt beregning af fordelingstal uden arealbeløb medfører udsving for den enkelte skole.

Skoler med væsentlige udsving vil blive tilgodeset ved overgangstilskud, som afholdes af rammetilskudsbevillingen og dermed er udgiftsneutrale.

Omlægningen af refusionstilskud er udgiftsneutral, fordi rammen for godkendelse af lån forhøjes svarende til hidtidige udgifter til lejemaal og særlige vedligeholdelsesarbejder og bevillingerne til rammetilskud forhøjes svarende til hidtidige udgifter til skatter.

For kommuner og amtskommuner vil lovforslaget ikke medføre merudgifter, fordi der allerede efter praksis ydes støtte til etablering og drift af skoler.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 1

Til § 1

I modsætning til højskolelov og støttelov er håndarbejdsskoler udtrykkelig nævnt i loven, som dermed er i overensstemmelse med en række skolers undervisning og navn.

Til § 1, stk. 1

Bestemmelsen om skolernes status afløser højskolelovens § 8, stk. 1, nr. 1. I modsætning til højskoleloven stilles der ikke i loven krav om, at skolerne skal være private, selvejende institutioner. Det vil fremgå af reglerne om vedtægter fastsat efter § 10, stk. 2, at private interesser skal udgøre flertal i skolekreds og bestyrelse.

Til § 1, stk. 2

Støttelovens § 3 f, stk. 4, forudsætter, at en skole kan bestå af to eller flere frie kostskoleformer eller en fri kostskole og en fri grundskole eller et privat gymnasium.

Muligheden for »kombinerede skoler« med fælles vedtægter og fælles bestyrelse er bevaret, selv om skoleformerne ikke længere hører under denne lov.

Til § 2

Bestemmelsen angiver formålet for folkehøjskoler og ungdomshøjskoler og afløser højskolelovens § 1.

»Folkeoplysning« er indført for at tydeliggøre sigtet med den almene undervisning. Dermed anvendes et begreb, som er almindeligt brugt i de vidt forskellige kredse, der står bag skolerne. Folkehøjskolerne har en fast forankret tradition for oplysning, hvor de fælles menneskelige grundvilkår bliver belyst. Den-

ne tradition ønskes fastholdt og udbygget til gavn for den enkelte og det folkelige fællesskab. Tolkning af tilværelsen er en væsentlig del af skolernes virke.

Et højskoleophold består af mere end undervisning. Dette understreges af »samvær«. Det er i overensstemmelse med skolernes tradition for kostskoleophold.

Inden for formålet kan enkelte fag eller faggrupper have en fremtrædende plads. Men det må aldrig blive på bekostning af det folkeoplysende og almene formål.

Angivelse af den aldersmæssige målgruppe for ungdomshøjskoler er udgået som overflødig ved siden af § 19, stk. 3, nr. 2.

Af stk. 2, sammenholdt med § 19, stk. 3, nr. 2, fremgår, at ungdomshøjskoler ikke kan tilbyde kurser for andre end denne målgruppe.

Højskolelovens bestemmelse om rettighedsgivende undervisning er udgået. Ministeren har godkendt, at én folkehøjskole tilbyder undervisning og prøver efter lov nr. 335 af 24. maj 1989 om almen voksenuddannelse. Denne tilladelse forudsættes opretholdt, jf. § 47, stk. 2.

Til § 3

Bestemmelsen er formålsbestemmelsen for efterskoler og afløser højskolelovens § 4.

Skolerne kan inddrage praktisk arbejde, herunder erhvervsarbejde i undervisningen.

Angivelse af den aldersmæssige målgruppe er udgået som overflødig ved siden af § 19, stk. 3, nr. 3.

Højskolelovens bestemmelse om prøver er præciseret som folkeskolens afsluttende prøver. De tilbydes af næsten alle skoler.

Højskolelovens bestemmelse om erhvervsmæssige grunduddannelser er udgået. Den bruges ikke og harmonerer ikke med lov nr. 211 af 5. april 1989 om erhvervsuddannelser.

Til § 4

Bestemmelsen er formålsbestemmelsen for husholdningsskoler og håndarbejdsskoler og afløser højskolelovens § 3.

Efter højskoleloven tilbyder husholdningsskoler almindelig undervisning med særligt henblik på hjem og familie. Bestemmelsen nævner ikke håndarbejdsskoler.

Den ændrede formulering i stk. 1 bringer bestemmelsen i overensstemmelse med det nuværende indhold af både husholdningsskoler og håndarbejdsskoler undervisning og håndarbejdsskoler navn.

Fem af de 25 skoler lægger udelukkende vægt på emner inden for håndarbejdsfag. Nogle skoler tilby-

der undervisning inden for både husholdnings- og håndarbejdsfag.

Højskolelovens bestemmelse om rettighedsgivende undervisning er præciseret som folkeskolens afsluttende prøver. De tilbydes af ca. halvdelen af skolerne.

Undervisningen på husholdningsskolerne omfatter især fag om familie, sundhed, ernæring, miljø og husholdningsøkonomi, og kurserne på håndarbejdsskolerne forskellige håndarbejdsfag. Der lægges vægt på fagenes kulturelle og samfundsmæssige betydning.

Den almene aktivitet, excl. uddannelser efter stk. 3 og anden lovgivning, skal omfatte over halvdelen af hver enkelt skoles virksomhed over en periode på tre år. Ved skolens virksomhed forstås i denne forbindelse også uddannelser omfattet af anden lovgivning.

Udover den almene aktivitet kan skolerne fortsat tilbyde uddannelse inden for de samme fagområder.

Ligesom højskoleloven tager stk. 3 sigte på køkkenlederuddannelsen. Uddannelsen styres af Fællesudvalget for køkkenlederuddannelsen bestående af repræsentanter for kvinde- og husholdningsorganisationerne og vil vanskeligt kunne passes ind i erhvervsuddannelsessystemet.

Seks skoler tilbyder køkkenlederuddannelsens skolekurser. Reglerne findes i bekendtgørelse nr. 295 af 9. maj 1989 om uddannelse af køkkenledere og cirkulære af 30. oktober 1989 om afvikling og bestemmelse af prøven i køkkenlederuddannelsen. Disse regler tænkes opretholdt.

Otte skoler tilbyder køkkenassistentuddannelsen under Undervisnings- og Forskningsministeriet, jf. lov nr. 211 af 5. april 1989 om erhvervsuddannelser.

Til § 5

Bestemmelsen om specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Der henvises til almindelige bemærkninger.

Til § 6

Bestemmelsen om elever, der ikke bor på skolen, afløser højskolelovens § 5, stk. 1, 1. punktum.

Bestemmelsen er suppleret med § 19, stk. 5, om medregning med begrænset vægt i årselevtal.

Efter højskoleloven kan skolerne optage hjemmeboende elever til undervisning og kostskoleliv.

Efter nugældende praksis kan der i årselevtal medregnes elever, der ikke bor på skolen, men deltager i kostskolelivet i et omfang af 10 pct. pr. kursus på folkehøjskoler, flere på husholdningsskoler og

håndarbejdsskoler og meget få på efterskoler. I særlige tilfælde, fx. sygdom, medregnes enkelte elever, der kun deltager i undervisningen.

Kostskolebegrebet er et grundlæggende princip, men der har i de senere år været ønsker om og debat om mulighed for at optage flere elever, der ikke bor på skolen.

Flere folkehøjskoler har afholdt forsøg med integration på almindelige hold af elever, der kun deltager i undervisningen. Det er især kvinder, der af familiemæssige grunde har svært ved at deltage i kostskoleophold.

Forsøgene viser, at de to grupper kan være til gensidig inspiration.

I forslaget udvides muligheden for at optage elever, der ikke bor på skolen. Andelen af årselever, der ikke bor på skolen, tænkes for folkehøjskoler og husholdnings- og håndarbejdsskoler fastsat til 15 pct. med mulighed for fravigelse opad for husholdnings- og håndarbejdsskoler efter ansøgning. For efterskoler vil der fortsat kun kunne optages ganske enkelte elever, der ikke bor på skolen.

Dog vil én folkehøjskole og to husholdningsskoler godkendt uden elevværelser fortsat uden begrænsning kunne optage elever, der ikke bor på skolen.

En folkehøjskole (Diakonhøjskolen), som i dag har over 15 pct. hjemmeboende elever, vil kunne få dispensation i en overgangsperiode på fem år.

Der kan ikke oprettes nye skoler uden elevværelser. Godkendelsen opretholdes for skoler godkendt ved lovens ikrafttræden, jf. § 47, stk. 3.

Til § 7

Bestemmelsen om krav på beviser afløser højskolelovens § 6.

»Godkendte kurser« er erstattet med »kurser« i konsekvens af de ændrede godkendelsesbetingelser i § 10.

Bestemmelsen er udvidet til også at gælde folkehøjskoler, hvis elever ofte har behov for at kunne dokumentere deltagelsen. Til gengæld er bestemmelsen af praktiske hensyn begrænset til kurser på mindst fem uger.

For almene kurser er der ikke behov for at fastsætte regler om bevisers form og indhold. Ministeren fastsætter alene regler om form og indhold for bevis for uddannelse efter § 4, stk. 3.

Til § 8

Bestemmelsen om oplysningspligt overfor kommunen om undervisningspligtige elever er i overensstemmelse med højskolelovens § 5, stk. 3.

Til § 9

Bestemmelsen om fravigelse af lovens bestemmelser ved forsøg er i overensstemmelse med højskolelovens § 19, stk. 1.

Højskolelovens § 19, stk. 2, er udgået som en forenkling. Der ydes dermed ikke tilskud til forsøg. Bevillingen udgør ca. 0,3 mio. kr. i 1992.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 2

Til § 10

Bestemmelsen om godkendelse af nye skoler afløser højskolelovens § 8.

Højskolelovens § 8, stk. 1, nr. 2, om godkendelse af forstander er udgået som forenkling. Det er både forsvarligt og ønskeligt at overlade til bestyrelsens ansvar at vurdere forstanderens faglige og pædagogiske kvalifikationer og evne til at lede skolen.

Højskolelovens § 8, stk. 1, nr. 4, om godkendelse af kursusplan og i konsekvens heraf også stk. 3, om godkendelse af kurser er udgået som forenkling.

Godkendelsens formål er at kontrollere overholdelse af bestemmelser om formål, kursuslængder og undervisningsuger.

Efter lovforslaget er det bestyrelsens ansvar, at der udarbejdes kursusplan og undervisningsplaner efter regler fastsat af ministeren, jf. § 17, stk. 3.

Overholdelse kontrolleres ved tilsynet, jf. § 13. Hensigten er således ikke at stille mindre krav til planerne.

Til § 10, stk. 1

Til nr. 1

Bestemmelsen om skolernes vedtægter er i overensstemmelse med højskolelovens § 8, stk. 1, nr. 1.

Betingelsen om, at skolerne skal være selvejende institutioner, gælder også de to resterende privatejede skoler fra det tidspunkt, de skifter ejer, jf. § 45, stk. 2.

Til nr. 2

Betingelsen om skolekreds er nyt og begrundet i ønsket om at sikre, at der bag skolen står private interesser, der har bidraget økonomisk til skolens oprettelse, og som står bag dens virksomhed, også økonomisk.

Skolekredsen kan bestå af foreninger m.v., offentlige myndigheder og private personer. Private interesser, forstået som andet end offentlige myndigheder, skal udgøre flertal i skolekreds og bestyrelse. Bestyrelsen vælges på en årlig generalforsamling.

Bestemmelsen gælder efter en overgangsperiode på fem år også skoler godkendt uden skolekreds, jf. § 45, stk. 3.

Til nr. 3

Bestemmelsen om egnede lokaler som godkendelsesbetingelse afløser højskolelovens § 8, stk. 1, nr. 3.

Godkendelse af lokaler medvirker afgørende til at fastholde kostskoleformen, sikre at lovens intentioner overholdes og forhindre skoleprojekter, der ikke er tilstrækkeligt seriøse.

Efter højskoleloven skal skolen råde over egnede lokaler og tilstrækkeligt udstyr.

For at styrke kostskoleformen er betingelsen præciseret, så det fremgår, at det drejer sig om både egnede og tilstrækkelige elevværelser, forstander- og lærerboliger, kostforplejnings- og opholdsareal, undervisningslokaler og udstyr.

Kostskoleformen er karakteristisk ved, at skolen danner ramme om samvær mellem elever, lærere, forstander og øvrige ansatte, også uden for undervisningstiden.

Skoleformen styrkes derfor, hvis skolen har egen kostforplejning og passende opholdsareal, og hvis der bor forstander og lærere på skolen.

Regler fastsat af ministeren tænkes at stille betingelse om mindst to familieboliger for forstander og lærere i umiddelbar tilknytning til undervisnings-, kostforplejnings- og opholdsarealerne. Det forudsættes, at boligerne bebos af fastansatte lærere. Forstanderen skal så vidt muligt bebo den ene. Sådanne regler er i overensstemmelse med praksis.

Der tænkes fastsat betingelser om elevsengepladser med tilhørende faciliteter svarende til mindst 85 pct. af årselevtallet. For de husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, der er godkendt med færre elevsengepladser, tænkes kravet fraveget i nødvendigt omfang.

Efterskoler vil skulle råde over elevsengepladser til alle elever, men med mulighed for dispensation i særlige tilfælde.

Betingelserne om elevværelser samt forstander- og lærerboliger forudsættes at kunne fraviges i nødvendigt omfang for skoler godkendt uden eller med kun få elevværelser/boliger.

Til nr. 4

Bestemmelsen om økonomisk startgrundlag er ny, men i overensstemmelse med praksis.

I overensstemmelse med praksis tænkes der fastsat regler om etableringsbudget og driftsbudget, der skal dokumentere, at skolen kan begynde virksomheden på et rimeligt økonomisk grundlag og aktivi-

tetsniveau. Udgiften pr. årselev til renter og afdrag af lån, der er sikret ved pant i skolens faste ejendomme, og leje af bygninger og arealer, må ikke overstige 10.000 kr. (niveau 1992) efter fradrag af særlige indtægter, som f. eks. renter af bunden kapital.

Til § 10, stk. 2

Bemyndigelsen til ministeren til at fastsætte regler om godkendelsesbetingelser og vedtægter er ny, men svarer til praksis.

Der henvises til bemærkningerne til stk. 1, nr. 1-4.

Vedtægterne skal indeholde bestemmelser om bl.a. formål, idégrundlag, navn, skolekreds, generalforsamling, bestyrelse, forstander, opgave- og ansvarsfordeling, institutionens opløsning og formuens anvendelse ved opløsning. Dette er i overensstemmelse med gældende standardvedtægter.

Til § 10, stk. 3

Bemyndigelsen til ministeren til at fastsætte regler om ansøgningsfrister og ansøgningsprocedure er ny, men svarer til praksis.

I overensstemmelse med praksis tænkes fastsat regler om indsendelse senest 14 måneder før skolens start af vedtægter, senest otte måneder før skolens start oplysninger om lokaler, etableringsbudget og driftsbudget og umiddelbart før skolens start dokumentation for, at lokaler til henholdsvis undervisningsvirksomhed og beboelse er godkendt af brand-, bygnings- og sundhedsmyndigheder.

Til § 11

Bestemmelsen om tilbagekaldelse af godkendelse afløser højskolelovens § 9.

Til § 11, stk. 1

Til nr. 2

Bestemmelsen om, at en skole kan miste godkendelsen, hvis dens undervisning ikke er i overensstemmelse med lovens formål, er ny, men nødvendig på grund af de ændrede godkendelsesbetingelser i § 10.

Til § 11, stk. 2

Bestemmelsen om drøftelse med skoleformens forening ved tilbagekaldelse efter stk. 1, nr. 3, er begrundet i foreningernes kendskab til skoleformens praksis.

Skoleformernes foreninger er for tiden Foreningen for Folkehøjskoler, Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler og Foreningen af Husholdnings- og Håndarbejdsskoler.

F. t. l. om folkehøjskoler m.v.

Til § 12

Bestemmelsen, der præciserer bestyrelsens og forstanderens ansvar som henholdsvis den overordnede og den daglige ledelse, er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Bestyrelsens ansvar over for skolekredsen vedrører skolens individuelle formål, mens ansvaret over for ministeren vedrører overholdelse af bestemmelser i loven og regler fastsat af ministeren.

Til § 13

Bestemmelsen om tilsyn er i overensstemmelse med højskolelovens § 10. Opretholdelse af tilsynet er nødvendig, ikke mindst efter de ændrede godkendelsesbetingelser i § 10. Oplysningspligt i relation til tilsynet er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Oplysningspligt i øvrigt over for ministeren er i overensstemmelse med støttelovens § 10 og regler fastsat af ministeren.

*Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 3**Til § 14, stk. 1*

Bestemmelsen om tilskuds-betingelser og tilskudsformer er i overensstemmelse med støttelovens §§ 2-3.

Støttelovens § 4, stk. 3, om modregning i tilskudet for privatejede skoler er opretholdt, jf. § 47, stk. 7.

Til § 14, stk. 2

Bestemmelsen om anvendelsen af tilskud til virksomhed efter denne lov samt krav om andre indtægter er i overensstemmelse med støttelovens § 2, stk. 1, nr. 2 og 3.

Bemyndigelsen i støttelovens § 2, stk. 2, til at fastsætte regler om andre indtægter er udgået som overflødig.

Til § 14, stk. 3

Bestemmelsen om, at en skole, der fastsætter elevbetalingen væsentligt over gennemsnittet for skoleformen, kan miste retten til tilskud, er ny, men i overensstemmelse med regler fastsat af ministeren.

Til § 15

Bestemmelsen om tilskud til skoler, der drives sammen med undervisningsvirksomhed støttet efter anden lovgivning, er i overensstemmelse med støttelovens § 4, stk. 2.

Bestemmelsen vedrører en række husholdningsskoler og håndarbejdsskoler samt en folkehøjskole drevet sammen med husholdningsseminarier og håndarbejdsseminarier, samt en række efterskoler drevet sammen med friskoler, private grundskoler m.v. samt tre husholdningsskoler og en folkehøjskole drevet sammen med landbrugsskoler.

Til § 16

Bestemmelsen om regnskabsår og regnskaber afløser støttelovens § 5, stk. 1.

Tilskudsåret, den periode der beregnes tilskud for, falder sammen med regnskabsår og finansår.

Til § 16, stk. 3

Bestemmelsen er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Udover revision af årsregnskabet omfatter revisors opgaver kontrol af oplysninger til brug ved beregning af rammetilskud samt underretning om lovovertrædelser m.v.

Til §§ 17-21, stk. 1

I overensstemmelse med støttelovens § 2 skal en godkendt skole opfylde en række betingelser for at få statstilskud.

Til § 17

Bestemmelsen om kursuslængder afløser højskolelovens § 5, stk. 2, samt § 11, stk. 1, nr. 1, og stk. 3.

Til § 17, stk. 1

Bestemmelsen om mindstekrav til kursets varighed afløser højskolelovens § 5, stk. 2.

Bestemmelsen er ændret fra mindst fem sammenhængende undervisningsdage til mindst fem hele undervisningsdage pr. uge. Ændringen giver mulighed for at kunne lade en dag midt i ugen være undervisningsfri i stedet for lørdag eller søndag. Til gengæld er det præciseret, at undervisningsdage skal være hele dage.

Til § 17, stk. 2

Bestemmelsen om »lange kurser« afløser højskolelovens § 11, stk. 1, nr. 1, og stk. 3, og er afgørende for at fastholde kostskoleformen og sikre, at lovens intentioner overholdes.

Højskolelovens mulighed for at fravige bestemmelsen vil fortsat gælde for skoler, der har fritagelse herfor ved lovens ikrafttræden, jf. § 47, stk. 5.

Fire folkehøjskoler, de såkaldte pensionisthøjskoler, har sådan fritagelse. Der er herudover ikke behov for at fravige kravet, fordi en lang række andre skoler tilbyder kurser rettet mod ældre.

Til § 17, stk. 3

Bestemmelsen er ny og en konsekvens af de ændrede godkendelsesbetingelser i § 10, fordi kursus- og undervisningsplaner ikke længere skal godkendes.

Skolen skal således fortsat udarbejde planer, men som noget nyt fastsætter ministeren regler herom.

Kursusplanen skal omfatte alle kurser i tilskudsåret. For hvert kursus anføres kursusperiode (antal hele uger), begyndelses- og slutdato samt eventuelle afbrydelser.

Undervisningsplanen skal detaljeret beskrive det enkelte kursus. Der anføres kursusperiode og undervisningsdage. Fag, faggrupper, pædagogisk tilrettede ekskursioner, studieture og lejrskoleophold beskrives med angivelse af timetal.

Planen skal ajourføres løbende.

Under visse betingelser kan ekskursioner, helligdage og erhvervspraktik medregnes i kursusperioden.

Et fag eller faggruppe må højst omfatte 2/3 af undervisningstimerne for den enkelte elev, medmindre faget eller faggruppen i sig selv er af bred, almendannende karakter.

Det anføres, hvilke lærere der varetager undervisningen. Mindst 1/4 af undervisningstimerne skal varetages af skolens fastansatte lærere.

Undervisningsplanen skal også indeholde en beskrivelse af kostskolearbejdet.

Dette er i overensstemmelse med §§ 1-2 i cirkulære af 22. august 1989 om kursuslængder og årselevtal og cirkulære af 18. april 1984 om korte kurser.

Bemyndigelsen for ministeren til at fastsætte regler om mindste antal undervisningstimer pr. uge er ny. Den afløser gældende praksis, hvorefter skolens udgifter til lærerløn skal udgøre mindst 115 pct. af rammetilskud til lærerløn. Denne »115 pct.-regel« bortfalder ved sammenlægning af de to rammetilskud. Hver kursusuge tænkes at omfatte mindst 28 undervisningstimer.

Til § 18

Bestemmelsen om mindste årselevtal afløser højskolelovens § 11, stk. 1, nr. 2.

Betingelsen er ændret fra 18 til 24 årselever med fortsat mulighed for fravigelse i særlige tilfælde, fx sygdom blandt eleverne eller grunde, der bør ligestilles hermed.

Sammen med bestemmelsen i § 19, stk. 2, om kursugennemførelse med de samme ti elever sikrer ændringen eksistensen af et skolemiljø.

Højskolelovens bestemmelse om 18 årselever gælder for eksisterende skoler i en overgangsperiode på fem år, jf. § 47, stk. 4.

Til § 19

Bestemmelsen om beregning af årselevtal afløser højskolelovens § 11, stk. 2, sammenholdt med § 14.

Til § 19, stk. 1

Årselevtallet er uændret summen af elever i de enkelte undervisningsuger divideret med 40.

Regler for beregningen findes i §§ 3-5 i cirkulære af 22. august 1989 om kursuslængder og årselevtal. Kommende regler tænkes fastsat tilsvarende.

Til § 19, stk. 2

Betingelsen om gennemførelse af kurset med mindst de samme ti elever er ny for kurser på fem uger og derover.

Kravet gælder allerede for kurser på indtil fem uger, jf. cirkulære af 18. april 1984 om korte kurser ved folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

Kravet er pædagogisk begrundet og sikrer et skolemiljø og elevernes fornemmelse af samhørighed, jf. bemærkningerne til § 18.

Til § 19, stk. 3

Betingelserne om alder og skolegang afløser højskolelovens § 11, stk. 2, 2. punktum, sammenholdt med § 14 og regler fastsat i henhold til § 14, stk. 2.

For ungdomshøjskoler er kravet nedsat fra 17 til 16 1/2 år. Der er herefter ikke behov for at bemyndige ministeren til at fastsætte regler for elever, der ikke opfylder betingelsen.

Kravet om at elever på efterskoler skal have afsluttet 7. klassetrin er ændret til et krav om 7 års skolegang. Det er ikke rimeligt at afvise en elev, som f.eks. har gået to år på samme klassetrin.

For efterskoler er medregning afskåret for elever på 19 år ved kursets begyndelse, fordi det er væsentligt at fastholde aldersgruppen unge elever. Det er i overensstemmelse med forudsætningen for de gældende regler fastsat af ministeren.

Elever på 18 år kan fortsat optages i særlige tilfælde efter regler fastsat af ministeren.

Med den samme begrundelse som for efterskoler

er »9. klassetrin« for elever på husholdnings- og håndarbejds-skoler ændret til »9 års skolegang«.

Til § 19, stk. 4

Bemyndigelsen til at fastsætte regler om medregning af elever, der ikke er danske statsborgere, kun deltager i en del af kursusperioden eller er bevilget hel eller delvis friplads, er i overensstemmelse med højskolelovens § 11, stk. 2, 3. punktum.

Til nr. 1

Reglerne vil som de gældende, jf. bemærkninger til stk. 1, medregne elever på kurser gennemført med et flertal af danske elever. Med danske elever sidestilles personer med ubegrænset opholdstilladelse, sydslesvigere med tilknytning til det danske mindretal, udenlandske statsborgere med flygningestatus i Danmark og statsborgere i andre EF-medlemsstater, der efter EF-retten sidestilles med danske statsborgere.

Reglerne vil som de gældende undtage én folkehøjskole og én efterskole med undervisning tilrettelagt for henholdsvis udenlandske og tyske elever.

Til nr. 2

Reglerne vil som de gældende, jf. bemærkningerne til stk. 1, medregne elever med det antal hele uger, de deltager.

Til nr. 3

Reglerne vil som de gældende, jf. bemærkningerne til stk. 1, ikke medregne elever med mere end halv friplads ifølge skolens regnskab, beregnet i forhold til skolens almindelige pris.

Til § 19, stk. 5

Bestemmelsen om medregning med begrænset vægt af elever, der ikke bor på skolen, jf. § 6, er ny.

Efter højskoleloven indgår elever, der ikke bor på skolen, med fuld vægt ved beregning af årsevtal og dermed rammetilskud.

Imidlertid har skolen ikke samme udgifter som til kostelever, og de tænkes derfor medregnet med 70 pct., dog 100 pct. på skoler godkendt uden elevværelser, eventuelt med aftrapning efter en årrække.

Til § 20

Bestemmelsen om løn- og ansættelsesvilkår afløser højskolelovens § 11, stk. 1, nr. 3.

Formuleringen bringer loven i overensstemmelse med ILO-konventionerne nr. 87 og 98 fra 1949 om

forenings- og organisationsfrihed og ret til at organisere sig.

Efter konventionerne har organisationerne krav på forhandlingsret med henblik på at opnå kollektiv overenskomst, og bestemmelser om ensidig lønfastsættelse er dermed i strid med konventionerne.

Ved Statsministeriets bekendtgørelse nr. 21 af 11. januar 1973 om ændringer i ministeriernes forretningsområder overgik kompetencen vedrørende løn- og andre ansættelsesvilkår fra ressortministrene til finansministeren, som hidtil har delegeret denne kompetence til kulturministeren.

Med den foreslåede formulering præciseres, at finansministeren kan delegere kompetencen til kulturministeren. Kompetencen tænkes indtil videre som hidtil kun at omfatte løn- og arbejdstidsforhold.

Formuleringen udelukker imidlertid ikke, at finansministeren eller den, finansministeren bemyndiger hertil, med forhandlingsberettigede organisationer kan indgå kollektive overenskomster om løn- og ansættelsesvilkår for de af bestemmelsen omfattede ansatte.

For folkehøjskoler forudsættes hidtil gældende praksis, efter hvilken skolerne har mulighed for at betale overløn, opretholdt.

Til § 21

Bestemmelsen om sikring af pension for forstander og lærere er i overensstemmelse med højskolelovens § 11, stk. 1, nr. 4, men det fremgår nu udtrykkeligt, at indmeldelse er skolens ansvar.

Til § 22

Bestemmelsen om refusionstilskud afløser støttelovens § 3 a.

§ 22, stk. 1, om refusionsberettigede udgifter afløser støttelovens § 3 a, stk. 1 og stk. 3.

Støttelovens § 3 a, stk. 1, nr. 1, om tilskud til skatter og tilsvarende udgifter er udgået som forenkling. Det drejer sig om et beskedent beløb, knap 4 mio. kr.

Støttelovens § 3 a, stk. 1, nr. 2, om tilskud til godkendte udgifter til leje af lokaler og arealer ifølge faste lejemål er udgået som forenkling, og fordi ejerformen ønskes styrket. Det drejer sig om et beskedent beløb, knap 4 mio. kr.

Der ydes fortsat tilskud til bestående godkendte lejemål, jf. § 47, stk. 6.

Støttelovens § 3 a, stk. 1, nr. 5, om tilskud til udgifter til særlige vedligeholdelsesarbejder er udgået som forenkling, og fordi opsparing ønskes tilskyndet. Det drejer sig om et beskedent beløb, knap 3 mio. kr. I helt særlige tilfælde kan tilskud mere relevant ydes som rentetilskud.

De hidtil anvendte beløb til ejendomsskatter vil blive brugt til rammetilskud. De øvrige beløb vil blive brugt til refusionstilskud til renter af godkendte lån, jf. § 22, stk. 1, nr. 2.

Til § 22, stk. 1

Til nr. 1

Bestemmelsen om tilskud til renter af lån til etableringsudgifter er i overensstemmelse med støttelovens § 3 a, stk. 1, nr. 4.

Til nr. 2

Bestemmelsen om tilskud til renter af godkendte lån er i overensstemmelse med støttelovens § 3 a, stk. 1, nr. 3.

Til § 22, stk. 2

Bestemmelsen om forholdsmæssig nedsættelse af refusionstilskud for skoler med undervisning i mindre end 36 uger afløser støttelovens § 4, stk. 1, sammenholdt med højskolelovens § 12, stk. 1.

For folkehøjskoler er kravet ændret fra 32 til 36 uger i overensstemmelse med praksis på næsten alle skoler. Ændringen sikrer ressourcudnyttelse til virksomhed efter loven.

»Godkendt undervisning« er ændret til »undervisning« i konsekvens af de ændrede godkendelsesbetingelser i § 10.

Bestemmelsen i højskolelovens § 12, stk. 2, om nedsættelse af refusionstilskud for skoler, hvis kapacitet ikke er fuldt udnyttet, er udgået.

Bestemmelsen har beskeden virkning. Refusionstilskud udgør ca. 12 pct. af driftstilskuddet. Mange skoler får ikke dette tilskud, eller får det kun i ringe omfang.

Kapacitet relateret til sengepladser harmonerer ikke med den udvidede adgang til at optage elever, der ikke bor på skolen. Elever, der ikke bor på skolen, indgår med begrænset vægt ved beregning af årselevtallet. De udløser dermed lavere rammetilskud, som udgør den største del af driftstilskuddet og ydes til alle skoler.

§ 19, stk. 5, sikrer derfor ressourcudnyttelsen mere relevant og effektivt end højskolelovens § 12, stk. 2.

Til § 22, stk. 3

Bestemmelsen om tidspunkt for beregning og udbetaling af tilskud afløser støttelovens § 5, stk. 2.

Til § 23

Bestemmelsen om tilskud til svært handicappede elever erstatter § 3 a, stk. 2, i støtteloven. Det betyder ingen principielle ændringer, idet der som hidtil ydes fuldt tilskud til godkendte ekstraudgifter ved undervisning af svært handicappede elever. Der viderereføres en særlig finanslovsbevilling til formålet, som reguleres ud fra antal elever, der ydes tilskud til, og den gennemsnitlige faktiske udgift. Denne særlige reguleringsbestemmelse skyldes, at der efter støtteloven er tale om lovbundne refusionstilskud. Den budgetterede udgift pr. elev giver grundlag for opkrævning af amtskommunale bidrag.

Til § 25, stk. 1

Bestemmelsen om fastsættelse af bevilling til rammetilskud afløser støttelovens § 3 b.

Bestemmelsen er ændret, så bevilling ikke fastsættes som takstbeløb gange årselevtal i tilskudsåret, men som takstbeløb gange gennemsnittet af årselevtal i de to seneste år før tilskudsåret.

Ændringen medfører større forudsigelighed for stat og skoler om størrelsen af rammetilskudsbevillingen.

Således er elevtal i det andet år før finansåret kendt ved udarbejdelse af forslag til finanslov for tilskudsåret, og ved fastsættelse af bevilling til beregning af forskud i årselevtal for det første år før tilskudsåret næsten kendt. Det vil gøre differencer mellem forskudsbevilling og endelig bevilling mindre.

Bevillingen reguleres fortsat for udvikling i årselevtal år for år og i årets løb, men med forsinket virkning.

Ændringen medfører, at stigning og nedgang i årselevtal ikke får umiddelbar virkning for bevillingen.

Ændringen skal ses i sammenhæng med den ændrede bestemmelse i § 26, stk. 1, om fordeling af bevillingen på grundlag af gennemsnit af fordelingstal i de to seneste år før tilskudsåret.

Bestemmelsen om fastsættelse af takstbeløb på de årlige bevillingslove er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Støttelovens bestemmelse om regulering af bevillingen efter pris- og lønudviklingen er udgået som overflødig, fordi bevillinger fastsat på de årlige bevillingslove opregnes i overensstemmelse med gældende pris- og lønforudsætninger.

Støttelovens bestemmelse om justering af takstbeløb under hensyn til lærernes lønanciennitetsmæssige fordeling er udgået. Den har aldrig været brugt på de frie kostskolers område, anvendelse af den vil ik-

ke være en forenkling, og over en periode vil justering alligevel være udgiftsneutral.

Støttelovens bestemmelse om regulering under hensyn til ændringer i antal skoler og elevfordeling på klassetrin er udgået. Den er ikke relevant for frie kostskoler.

Bestemmelsen giver fortsat mulighed for at udmonte pålagte besparelser ved nedsættelse af takstbeløb efter indhentet udtalelse fra skoleformens forening. Støttelovens bestemmelse om høring er udgået i loven, men drøftelse vil ske i muligt omfang.

Til § 25, stk. 2

Bestemmelsen er ny og afløser gældende praksis, hvorefter skolens normerede arbejdstimetal forhøjes med godkendte timer til specialundervisning. Ved ændringen undgås, at skolernes forskellige gennemsnitstimeløn får betydning for tilskuddet.

Til § 26, stk. 1

Bestemmelsen om fordeling af bevillingen på grundlag af fordelingstal afløser støttelovens § 3 c. Bevillingen fordeles således fortsat ikke med samme beløb for hver årselev på de enkelte skoler (taxameterprincippet).

I stedet for støttelovens »udgiftsbehov« er valgt det mere dækkende »fordelingstal«.

Bestemmelsen er ændret, så tilskud ikke beregnes på grundlag af fordelingstal i tilskudsåret, men på grundlag af gennemsnit af de to seneste år før tilskudsåret.

Stigning og nedgang i fordelingstal, herunder årslevtal, får dermed forsinket virkning.

Ændringen skal ses i sammenhæng med den tilsvarende ændring af bestemmelsen om fastsættelse af bevillingen, jf. § 25, stk. 1, samt § 27, stk. 1, om beregning på grundlag af skolens årsregnskab.

Tilsammen betyder ændringerne væsentlig forbedret forudsigelighed for skolen om størrelsen af dens tilskud.

Bestemmelsen om reguleringsfaktor er ny, men i overensstemmelse med regler fastsat af ministeren og forudsat ved støttelovens § 3 f, stk. 1.

Bevillingen reguleres efter udsving i årselevtal, men ikke efter udsving i fordelingstal. Bevillingen skal bruges op, men må ikke overskrides. Dette sikres ved reguleringsfaktoren, der bringer skoleformens fordelingstal i overensstemmelse med bevillingen.

Reguleringsfaktoren er skoleformens bevilling divideret med summen af skolernes fordelingstal. Den enkelte skoles tilskud er reguleringsfaktor gange skolens fordelingstal.

Til § 26, stk. 2

Bestemmelsen, der afløser støttelovens § 3 f, stk. 1-2, er ændret, så der som forenkling kun beregnes ét fordelingstal og ét tilskud. Efter støtteloven beregnes udgiftsbehov og tilskud til henholdsvis lærerløn og øvrige udgifter. Ændringen medfører ikke udsving for den enkelte skole.

Beløb pr. kvadratmeter bruttoetageareal er udgået som forenkling. Reglerne om beregning af fordelingstal vil blive fastsat, så udsving begrænses mest muligt.

»Normeret løntimetal« er afløst af »normeret arbejdstimetal« i overensstemmelse med kommende tjenestetidsregler. Ændringen medfører ikke udsving.

Regler om fastsættelse af fordelingstal og beregning af tilskud findes i §§ 9-14 i bekendtgørelse nr. 100 af 21. februar 1991 om statstilskud til frie kostskoler. Kommende regler tænkes principielt at svare hertil.

Til § 26, stk. 3

Bemyndigelsen til ministeren til at fastsætte regler om beregning af tilskud og fordelingstal, herunder for kombinerede skoler og nye skoler, afløser støttelovens § 3 f, stk. 3-4.

Gældende regler er nævnt i bemærkningerne til § 26, stk. 2.

For skoler oprettet de to seneste år før finansåret er bestemmelsen ny i konsekvens af den ændrede bestemmelse i § 26, stk. 1, om gennemsnit af fordelingstal.

§ 3 g om fravigelse fra reglerne er udgået. Den er ikke længere relevant.

Til § 26, stk. 4

Bestemmelsen om standsning af forskud er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Til § 27, stk. 1

Bestemmelsen i 1. punktum om tidspunkt for beregning og udbetaling af forskud afløser støttelovens § 5, stk. 2.

Bestemmelsen er ændret, så beregning sker på grundlag af skolens årsregnskab og ikke som efter støtteloven på grundlag af oplysninger afgivet så hurtigt efter tilskudsåret, at de ikke kan være revideret eller kontrolleret tilstrækkeligt.

Ændringen imødekommer dermed en henstilling fra Rigsrevisionen, om at regler for beregning af rammetilskud forenkles og udformes, så tilskudsbe-

regning kan ske på grundlag af kriterier, der kan efterprøves på forsvarlig måde, jf. Beretning 14/89 om Undervisnings- og Forskningsministeriets bevilningsadministration og overordnede økonomistyring m.v.

Sammen med tilskudsberegning på grundlag af gennemsnit af fordelingstal, jf. § 26, stk. 1, betyder ændringen, at skolen kender sit tilskud i august-september måned i tilskudsåret og ikke som nu først i januar-februar måned i året efter tilskudsåret, jf. bemærkningerne til § 26, stk. 1 om forudsigelighed.

Også forskudsberegning sker på mere sikkert grundlag, nemlig i slutningen af det første år før tilskudsåret. Differencer mellem forskud og endeligt tilskud bliver derfor mindre end nu.

Til § 27, stk. 2

Bestemmelsen om regulering af tilskud på grund af væsentlige fejl er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 4

Til § 28

Bestemmelsen om tilskud til kurser til efteruddannelse er i overensstemmelse med højskolelovens § 17.

Til § 29

Bestemmelsen om tilskud til løn under efteruddannelse er i overensstemmelse med højskolelovens § 18.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 5

Til § 30

Bestemmelsen om statslån til byggeri mv. afløser støttelovens §§ 7-8.

Efter den fælles bestemmelse kan lån ydes med højst 50 pct. af udgiften til alle formål. Muligheden i støttelovens § 8 for lån med indtil 75 pct. til ombygninger m.v. bruges ikke på grund af økonomiske begrænsninger.

Til § 31

Bestemmelsen om statslån til køb af ejendom er i overensstemmelse med støttelovens § 7, stk. 3.

Til § 32

Bestemmelsen om statslån til omdannelse af en

privatejet skole til selvejende institution er i overensstemmelse med støttelovens § 9.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 6

Til § 33

Bestemmelsen om frivillig kommunal og amtskommunal støtte til skolens etablering og udbygning er ny, men i overensstemmelse med praksis.

Det forudsættes fortsat, at der er en kommunal interesse i skolens etablering. Lovligheden er afhængig af, om skolen bruges af kommunens/amtskommunens borgere. En rent økonomisk eller en mere ubestemt interesse i skolens placering i kommunen/amtskommunen er ikke tilstrækkelig. Det er endvidere en forudsætning, at skolekredsen skaffer midler i et passende forhold til kommunens støtte til projektet og til finansiering af driften i en startperiode uden kommunal eller amtskommunal garanti.

Til § 34

Bestemmelsen om frivilligt kommunalt tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk støtte er ny, men i overensstemmelse med praksis, dog ikke for folkehøjskoler.

Bevillingen til rammetilskud til efterskoler er forhøjet med det beløb 9 mio. (niveau 1990), som kommunerne hidtil har betalt til støttetimer til efterskoleelever, idet det med indførelsen af kommunal bidragsordning, jf. §§ 42 og 43, var forudsat, at disse støttetimer finansieres af staten.

Det har ikke været hensigten at afskære muligheden for supplerende kommunalt tilskud til specialundervisning.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 7

Til § 35

Bestemmelsen om formålet, nedbringelse af elevbetalingen på kurser på mindst to uger, afløser højskolelovens § 13, stk. 1, og sidste del af § 15, stk. 1.

»Godkendt kursus« er ændret til »kurser« i konsekvens af de ændrede godkendelsesbetingelser i § 10.

Til § 36

Bestemmelsen om fastsættelse af bevilling til elevstøtte afløser højskolelovens § 13, stk. 2 og 3.

I modsætning til § 25, stk. 1, om rammetilskud fastsættes bevillingen på grundlag af årselevtallet i finansåret.

Som for takstbeløb til rammetilskud, jf. § 25, stk. 1, er regulering af bevillingen efter pris- og lønudvik-

lingen udgået som overflødig, fordi bevillinger fastsat på de årlige bevillingslove altid opregnes i overensstemmelse med gældende pris- og lønforudsætninger.

Støttelovens bestemmelse om høring af skoleformernes foreninger er udgået i loven, men vil være praksis i muligt omfang.

Til § 37

Bestemmelsen om beregning af støtten afløser højskolelovens § 15, stk. 2, nr. 1 og 2, og § 15 a.

Begreberne »elevstøtteramme« og »elevstøttens dækning af elevstøtterammen« i § 15 a, stk. 1, er udgået. Det er tilstrækkeligt at anføre, at støtten udgør et ugentligt støttebeløb fastsat på grundlag af elevens eller forældrenes økonomiske forhold.

Bemyndigelsen til at sikre en mindste egenbetaling er ny og i overensstemmelse med en forudsætning herom ved indførelsen af obligatorisk kommunal elevstøtte fra 1993, jf. § 40.

Den frivillige kommunale elevstøtte kan bringe egenbetalingen ned under den mindste elevbetaling uden nedsættelse af den statslige elevstøtte.

Til § 38

Bestemmelsen i stk. 1 om alder og skoleuddannelse afløser højskolelovens § 14.

Der henvises til bemærkningerne til § 19, stk. 3.

Stk. 2 om støtte til udenlandske statsborgere, er i overensstemmelse med højskolelovens § 15, stk. 2, nr. 3. Regler herom vil som de gældende ligestille statsborgere i andre EF-medlemsstater med danske statsborgere i overensstemmelse med EF-retten samt fastsætte regler for andre udlændinge.

Gældende regler findes i bekendtgørelse nr. 852 af 16. december 1991 om elevstøtte til elever på de frie kostskoler, bekendtgørelse nr. 707 af 14. august 1992 om statslig og kommunal elevstøtte til elever på efterskoler samt cirkulære af 10. januar 1990 om støtte til udlændinge m.fl. Kommende regler tænkes principielt at svare hertil.

Til § 39

Bestemmelsen om støtte til højskoleophold i andre nordiske lande er i overensstemmelse med højskolelovens § 15, stk. 2, nr. 2.

Støtte forudsættes ydet til elever med bopæl i Danmark.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 8

Til § 40

Bestemmelsen om obligatorisk kommunal elevstøtte til elever på efterskoler er i overensstemmelse med højskolelovens § 16 a.

Ligesom for statslig elevstøtte forudsættes støtten beregnet på grundlag af regler gældende ved kursets start.

Til § 41

Bestemmelsen om frivillig kommunal elevstøtte er i overensstemmelse med højskolelovens § 16.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 9

Til § 42

Bestemmelsen om bopælskommunens bidrag til staten er i overensstemmelse med højskolelovens § 12 a og § 12 b. Nærmere regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 750 af 31. august 1992 om kommuners og amtskommuners bidrag for efterskoleelever.

Til § 43

Bestemmelsen om bopælsamtskommunens bidrag til staten er i overensstemmelse med højskolelovens § 12 a og § 12 c. Nærmere regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 750 af 31. august 1992 om kommuners og amtskommuners bidrag for efterskoleelever.

Til § 44

Bestemmelsen om refusion af bidrag fra en anden bopælskommune eller bopælsamtskommune er i overensstemmelse med højskolelovens § 12 d.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i kapitel 10

Til § 45

Bestemmelsen vedrører ikrafttræden og overgangsbestemmelser.

Til § 45, stk. 1

Ikrafttrædelsesdatoen er 1. januar 1994.

Loven bør træde i kraft pr. en 1. januar, fordi både foreslåede og gældende bestemmelser om tilskuds-betingelser og driftstilskud følger finansåret.

Til § 45, stk. 2

Bestemmelsen vedrører senere ikrafttræden end 1. januar 1994.

Der henvises til bemærkningerne til § 10, stk. 1, nr. 1-2.

For de to resterende privatejede håndarbejdsskoler afløser stk. 2 højskolelovens § 22, stk. 2, dog så betingelsen om status som selvejende institution skal opfyldes ved ejerskifte, ikke som nu ved forstanderskifte. I praksis falder ejer- og forstanderskifte sammen.

Til § 46

Bemyndigelsen til at fastsætte regler om overgangstilskud til enkelte skoler er en konsekvens af de ændrede bestemmelser om fastsættelse af rammetilskudsbevilling og beregning af fordelingstal, jf. §§ 25-26 samt ophævelse af bestemmelsen om refusionstilskud til ejendomsskatter.

Overgangstilskud fastsættes forud ved beregning af rammetilskud for 1994 for ét eller flere finansår og reguleres ikke efterfølgende. Tilskuddene finansieres af bevillingerne til rammetilskud, jf. § 25.

Til § 47

Bestemmelsen i stk. 1 ophæver højskoleloven og støtteleven med følgende undtagelser:

Højskolelovens mulighed for rettighedsgivende undervisning på folkehøjskoler bevarer sin gyldighed for den skole, der har tilladelse til at tilbyde sådan undervisning ved lovens ikrafttræden.

Højskolelovens mulighed for skoler uden elevværelser er opretholdt for skoler godkendt uden elevværelser ved lovens ikrafttræden.

Højskolelovens bestemmelse om mindste årselevtal bevarer sin gyldighed for eksisterende skoler indtil 1. januar 1999.

Højskolelovens mulighed for fravigelse af kravet til »lange kurser« bevarer sin gyldighed for skoler (for tiden fire »pensionisthøjskoler«), der har fritagelse herfor.

Støttelevens bestemmelse om refusionstilskud til faste lejemål bevarer sin gyldighed for godkendte lejemål.

Støttelevens bestemmelse om modregning i statstilskuddet for privatejede skoler, hvis skolens indtægter og det beregnede statstilskud overstiger udgifterne med et nærmere fastsat tillæg, bevarer sin gyldighed for privatejede skoler.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 2, § 6, § 14, stk. 1, § 17, stk. 2, § 18, og § 22, stk. 1.

Bilag 1

Lov om folkehøjskoler, husholdningsskoler og efterskoler,

jf. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988, som ændret ved lov nr. 371 af 6. juni 1991 og lov nr. 387 af 20. maj 1992

Kapitel 1

Formål og virksomhed

§ 1. Folkehøjskoler tilbyder voksne elever en almindennende undervisning og kan inden for denne give enkelte fag eller faggrupper en fremtrædende plads.

Stk. 2. Folkehøjskoler kan, hvor særlige forhold gør sig gældende, tilbyde rettighedsgivende undervisning efter regler, der fastsættes af kulturministeren.

Stk. 3. Folkehøjskoler, der har tilrettelagt undervisningen efter stk. 1 med henblik på unge mellem 17 og 19 år, godkendes under navn af ungdomshøjskoler.

§ 2. (Ophævet).

§ 3. Husholdningsskoler tilbyder en almindennende undervisning med særligt henblik på hjem og familie og kan give enkelte fag eller faggrupper en fremtrædende plads i undervisningen. Skolerne kan afholde prøver efter regler, der fastsættes af kulturministeren, og kan efter ministerens særlige godkendelse tilbyde uddannelser inden for husligt beslægtede erhverv.

Stk. 2. Kulturministeren udarbejder vejledende undervisningsplaner for skolernes almindelige kurser.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter regler om optagelses- og afgangsprøver for skolernes uddannelseskurser.

§ 4. Efterskoler tilbyder unge mellem 14 og 18 år en almindennende undervisning og kan inden for denne give enkelte fag eller faggrupper en fremtrædende plads.

Stk. 2. Skolerne kan afholde prøver efter regler, der fastsættes af kulturministeren, og

kan efter ministerens særlige godkendelse tilbyde erhvervsmæssige grunduddannelser.

§ 5. Skolerne indrettes som kostskoler, men kan også optage hjemmeboende elever til undervisning og samvær. Skolerne kan i særlige tilfælde oprettes uden elevkollegium.

Stk. 2. Skolernes kurser har en varighed af mindst en uge med mindst 5 sammenhængende undervisningsdage.

Stk. 3. Optager skolerne undervisningspligtige elever, skal forstanderen sende meddelelse om elevens optagelse og om kursets varighed til skolekommissionen i hjemstedskommunen, i København til skoledirektionen. Forlader eleven skolen inden kursets afslutning, skal skolemyndighederne ligeledes underrettes, medmindre elevens undervisningspligt er ophevet.

§ 6. Elever, der har gennemgået et godkendt kursus på en husholdningsskole eller en efterskole, har ret til et bevis for deltagelsen samt for eventuelle prøver. Kulturministeren fastsætter regler om bevisernes form og indhold.

§ 7. Forstanderen og lærerne ved en skole danner et lærerråd.

Kapitel 2

Godkendelse og tilsyn

§ 8. Godkendelse af en skole, der er omfattet af kapitel 1, meddeles af kulturministeren under følgende betingelser:

1. Skolen skal være en privat, selvejende institution, hvis vedtægter, er godkendt af kulturministeren.

2. Skolens forstander skal være godkendt af kulturministeren.
3. Skolen skal råde over egnede lokaler og det fornødne udstyr.
4. Skolens kursusplan skal være godkendt af kulturministeren.

Stk. 2. Et kursus anses som godkendt, når det er omfattet af den godkendte kursusplan eller er særligt godkendt af kulturministeren.

§ 9. Kulturministeren kan tilbagekalde en meddelt godkendelse, hvis skolen ikke længere opfylder betingelserne efter § 8. Han kan endvidere tilbagekalde godkendelsen, hvis skolens undervisning eller øvrige forhold findes åbenbart i strid med de retningslinjer, der almindeligt følges inden for vedkommende skoleform.

Stk. 2. Tilbagekaldelse af godkendelse efter stk. 1, 2. pkt., kan kun ske efter forhandling med den pågældende skoleforening, jfr. § 13, stk. 2.¹⁾

§ 10. Undervisningsdirektøren for Direktoratet for Folkeoplysning, Frie Grundskoler m.v. er kulturministerens tilsynsførende med folkehøjskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

§ 10 a. Kulturministeren kan bemyndige ministeriets direktorater til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte bestemmelser om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministeren.

Kapitel 3

Tilskud

§ 11. Til godkendte skoler yder staten tilskud under følgende betingelser:

1. Skolen skal i finansåret have gennemført eet godkendt kursus af mindst 20 ugers varighed eller to godkendte kurser hvert af mindst 12 ugers varighed.
2. Skolen skal som gennemsnit af de 3 seneste finansår, i hvilke den har været i virksomhed, have haft mindst 18 årselever. Har sko-

len haft mindre end 36 ugers godkendt undervisning i et finansår, nedsættes det krævede antal årselever for det pågældende år efter forholdet mellem det faktiske antal undervisningsuger og 36.

3. Skolens forstander og lærere skal være aflønnet efter regler, der fastsættes af kulturministeren. De øvrige ansættelsesvilkår skal være skriftligt aftalt.
4. Skolens forstander og lærere, der ifølge vedtægterne for Pensionskassen for Højskoler, Landbrugsskoler og Husholdningsskoler²⁾ eller Efterlønskassen for Lærere i Friskoler og Efterskoler³⁾ kan optages i en af disse, skal være indmeldt eller over for kulturministeren have godtgjort, at der på anden måde er sikret dem en passende pension.

Stk. 2. Årselevtallet er summen af elever på godkendte kurser i de enkelte undervisningsuger i finansåret divideret med 40. Der medregnes kun elever, der opfylder aldersbetingelserne for at opnå statsstøtte, jfr. § 13, stk. 1, og § 14, stk. 2.⁴⁾ Kulturministeren fastsætter regler om medregning af elever, som ikke har dansk indfødsret, som kun følger en del af et godkendt kursus, eller som er bevilget hel eller delvis friplads.

Stk. 3. Kulturministeren kan i særlige tilfælde fravige bestemmelserne i stk. 1, nr. 1 og 2.

§ 12. Til et fuldt undervisningsår, jfr. § 4, stk. 1, i lov om statsstøtte til visse private skoler, kræves for folkehøjskolernes vedkommende mindst 32 og for de andre skolers vedkommende mindst 36 ugers godkendt undervisning.

Stk. 2. Er skolens kapacitet ikke fuldt udnyttet til godkendt undervisning i et omfang, svarende til 32 uger, foretages der efter regler, der fastsættes af kulturministeren, en forholdsmæssig nedsættelse af de udgifter, som uden at være begrænset af årselevtallet indgår i tilskudsgrundlaget. Ved kursusomlægning kan kulturministeren i særlige tilfælde efter forhandling med den pågældende skoleforening tillade, at der ikke foretages forholdsmæssig nedsættelse.

Kapitel 3 a

Kommunale og amtskommunale bidrag for efterskoleelever

§ 12. a. En elev anses for hjemmehørende i den kommune, hvor eleven er tilmeldt folkeregistret den 5. september året før bidragsopkrævningen (bopælskommunen), og i den amtskommune, hvori bopælskommunen ligger (bopælsamtskommunen).

§ 12 b. Bopælskommunen betaler bidrag til staten for hver elev under 18 år, der er optaget på en efterskole.

Stk. 2. Kommunens bidrag fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om fremgangsmåden ved opkrævning af bidrag.

§ 12 c. Bopælsamtskommunen betaler bidrag til staten for elever med svære handicap, som er optaget på en efterskole, og for hvem Kulturministeriet har godkendt ekstra lærertimer og hjælpemidler.

Stk. 2. Amtskommunens bidrag fastsættes som svarende til statens budgetterede tilskud pr. elev for udgifter til ekstra lærertimer og hjælpemidler.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter nærmere regler om beregningen af og fremgangsmåden ved opkrævning af bidrag.

§ 12 d. Bopælskommunen og bopælsamtskommunen kan kræve refusion af bidraget i henhold til §§ 12 b og c fra en anden kommune eller amtskommune for elever, som ved beregningen af kommunal udligning til kommuner og amtskommuner indgår i folketallet i den anden kommune eller amtskommune.

§ 12 e. Der foretages ikke regulering af statens generelle tilskud til kommunerne og amtskommunerne for kommunernes og amtskommunernes udgifter i forbindelse med bidragsordningens indførelse.

Kapitel 4

Elevstøtte

§ 13. Til nedbringelse af elevbetalingen giver staten elevstøtte til elever på folkehøjskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

Stk. 2. Bevillingen til elevstøtten fastsættes på grundlag af et gennemsnitligt støttebeløb pr. årselev. Bevillingen reguleres for udviklingen i antallet af elever samt pris- og lønudviklingen.

Stk. 3. Ændring af det gennemsnitlige støttebeløb pr. elev, som ikke følger af stk. 2, sker efter indhentet udtalelse fra Frie Kostskolers Fællesråd.

§ 14. Elevstøtte gives til elever på:

- 1) folkehøjskoler, hvis de ved kursets begyndelse er fyldt 17 1/2 år,
- 2) ungdomshøjskoler, hvis de ved kursets begyndelse er fyldt 17 år, men ikke 19 år,
- 3) husholdningsskoler, hvis de ved kursets begyndelse er fyldt 16 år, og
- 4) efterskoler, hvis de ved kursets begyndelse er fyldt 14 år, men ikke 18 år.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om støtte til elever, der ikke opfylder de i stk. 1 nævnte aldersbetingelser.

§ 15. Elevstøtte gives til elever, der er danske statsborgere og deltager i et godkendt kursus af mindst 2 ugers varighed.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om elevstøtte:

- 1) til elever, der kun deltager i en del af et godkendt kursus eller kun i undervisningen ved et godkendt kursus,
- 2) til danske elever til ophold af mindst 2 ugers varighed på statsanerkendte folkehøjskoler i andre nordiske lande og
- 3) til elever, der ikke er danske statsborgere.

§ 15 a. Kulturministeren fastsætter for hver af skoleformerne efter forhandling med Frie Kostskolers Fællesråd en ugentlig elevbetaling (elevstøtterammen) som grundlag for støttens beregning.

Stk. 2. Ministeren fastsætter, efter hvilke procentsatser elevstøtterammen skal dækkes af

elevstøtten. Elevens økonomiske forhold er afgørende for, med hvilken procentsats elevstøtten i det enkelte tilfælde skal gives.

Stk. 3. Ministeren fastsætter regler om form og indhold for ansøgning om elevstøtte samt om beregning og udbetaling af støtten.

Stk. 4. Ministeren kan hos skattevæsenet eller anden myndighed indhente de oplysninger om elevens forældres indkomst- og formueforhold, der er nødvendige for beregningen af støtten.

§ 16. En kommune kan yde støtte til elever, der er hjemmehørende i kommunen, til deltagelse i godkendte kurser på folkehøjskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

§ 16 a. Til nedbringelse af elevbetalingen giver kommunerne elevstøtte til elever på efterskoler, som opfylder de i § 14 nævnte aldersbetingelser.

Stk. 2. Elevstøtten ydes med et fast ugentligt beløb til hver elev. Støttebeløbet fastsættes på de årlige finanslove.

Stk. 3. Ministeren fastsætter nærmere regler om støtten.

Stk. 4. Statens generelle tilskud til kommunerne for 1993 og de følgende år forhøjes med 86,3 mio. kr. i 1992-pris- og lønniveau.

Kapitel 5

Tilskud til fortsat uddannelse

§ 17. Efter regler, der fastsættes af kulturministeren, kan staten yde tilskud til kurser til fortsat uddannelse af skolernes forstandere og lærere.

§ 18. Efter regler, der fastsættes af kulturministeren, kan staten yde tilskud til aflønning af forstandere og lærere, der har hel eller delvis tjenestefrihed under fortsat uddannelse.

Kapitel 6

Forsøgsvirksomhed

§ 19. Kulturministeren kan fravige lovens bestemmelser i det omfang, dette er påkrævet

for at fremme forsøgsvirksomhed inden for lovens område.

Stk. 2. Efter kulturministerens bestemmelse kan staten yde tilskud til forsøgsundervisning inden for lovens område.

Kapitel 7

Pension

§ 20. Pension til forstandere og lærere ved skolerne udredes af Pensionskassen for Højskoler, Landbrugsskoler og Husholdningsskoler⁵), henholdsvis af Efterlønskassen for Lærere i Friskolen og Efterskolen⁶). De nærmere regler om pensionskassens og efterlønskassens virksomhed fastsættes i vedtægter, der stadfæstes af kulturministeren og finansministeren.

Stk. 2. Staten yder tilskud til pensionskasserne efter regler, der fastsættes i vedtægterne.

Kapitel 8 (ophævet)

Kapitel 9

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser m.v.

§ 22. Loven har virkning fra den 1. april 1970, jfr. dog stk. 2-5.

Stk. 2. For skoler, der ved lovens ikrafttræden er godkendt som privatejede skoler, har bestemmelsen i § 8, stk. 1, nr. 1, først virkning fra det tidspunkt, skolen søger ny forstander godkendt eller overgår til at være selvejende institution.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 12, stk. 1, har virkning fra den 1. august 1969. Bestemmelserne i § 12, stk. 1 og 2, kan dog for tiden indtil den 1. april 1971 ikke anvendes over for landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler, der har haft 32 ugers godkendt undervisning i finansåret.

Stk. 4. De i henhold til lov nr. 226 af 3. juni 1967 om efterskoler godkendte ungdomshøjskoler betragtes efter lovens ikrafttræden som efterskoler, jfr. § 4, medmindre de opnår godkendelse efter § 1, stk. 3. Uden denne godkendelse kan de bevare navn af ungdomshøjskoler indtil den 1. august 1971.

Stk. 5. Reglerne i kapitel 4 anvendes ved kurser, der påbegyndes efter den 31. juli 1970.

§ 23. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) Lov om folkehøjskoler og landbrugsskoler, jfr. lovbekendtgørelse nr. 156 af 16. maj 1959.
- 2) Lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m.m., jfr. lovbekendtgørelse nr. 167 af 4. juni 1959, bortset fra § 15, stk. 1-3.
- 3) Lov nr. 226 af 3. juni 1967 om efterskoler.
- 4) § 12 i lov nr. 337 af 18. juni 1969 om statsstøtte til visse private skoler.

Stk. 2. Reglerne om elevstøtte i de love, der er nævnt i stk. 1, bevarer deres gyldighed for kurser, der påbegyndes inden den 1. august 1970.

§ 24. Loven gælder ikke for Grønland, men kan ved kongelige anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Færøerne, men lovens bestemmelser om landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler kan ved kongelige anordning sættes i kraft for Færøerne med

de afvigelser, som landsdelens særlige forhold tilsiger.

§ 4 i lov nr. 121 af 17. april 1972, der indsætter stk. 3 i § 5, havde virkning fra 1. april 1972.

§ 5 i lov nr. 217 af 23. april 1986, der indsætter § 10 a, trådte i kraft den 1. juli 1986.

_____

Lov nr. 89 af 20. februar 1988, der ændrer § 13, § 14 og § 15 samt indsætter § 15 a, trådte i kraft den 1. marts 1988.

_____

Lov nr. 371 af 6. juni 1991, der ophæver § 2, § 5, stk. 2, 2. pkt., § 8, stk. 2, § 14, stk. 1, nr. 3 og kapitel 8, og ændrer lovens titel samt § 6, § 9, stk. 2, § 10, § 13, stk. 1, § 15, stk. 2, nr. 2, og § 16, træder i kraft den 1. januar 1992, § 21 og § 22 dog dagen efter bekendtgørelsen i lovtidende.

_____

Lov nr. 387 af 20. maj 1992, der indsætter kapitel 3 a samt § 16 a, træder i kraft den 1. januar 1993.

1) Det drejer sig om Foreningen af Folkehøjskoler, Foreningen af Husholdnings- og Håndarbejdsskoler og Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler.

2) Nu Pensionskassen for folkehøjskoler, landbrugsskoler og husholdningsskoler.

3) Nu Efterlønskassen for lærere i friskoler og efterskoler.

4) På grund af en redaktionel fejl er henvisningen til § 13, stk. 1 og § 14, stk. 2, ikke blevet ændret til en henvisning til § 14.

5) Se note 2).

6) Se note 3).

Bilag 2

Lov om statsstøtte til visse private skoler,

jf. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988, som ændret ved lov nr. 411 af 6. juni 1991 og lov nr. 353 af 14. maj 1992

Kapitel 1

Lovens område

§ 1. Efter denne lov ydes statstilskud og statslån til:

- 1) folkehøjskoler,
- 2) husholdningsskoler og
- 3) efterskoler.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte skoler benævnes frie kostskoler.

Kapitel 2

Statstilskud

§ 2. Der ydes statstilskud til driften under forudsætning af,

- 1) at skolerne opfylder de betingelser, der er angivet i lovgivningen om de enkelte skoleformer,
- 2) at skolerne har andre indtægter end statstilskud, og
- 3) at tilskuddet anvendes til skole- og undervisningsvirksomhed.

Stk. 2. Undervisningsministeren¹⁾ kan fastsætte regler om de tilskudsforudsætninger, der er nævnt i stk. 1, nr. 2 og 3, herunder om mindstebeløbet for andre indtægter.

§ 3. Tilskud ydes i form af refusionstilskud og rammetilskud.

§ 3 a. Refusionstilskud ydes med 85 pct. af de udgifter, der med virkning for tilskudsgrundlaget er godkendt af undervisningsministeren¹⁾, og som afholdes til følgende formål:

- 1) Skatter og afgifter vedrørende skolens bygninger.
- 2) Leje af lokaler og arealer ifølge faste lejemaal.

- 3) Renter af lån med pant i skolens faste ejendomme.
- 4) Eventuelle renter af skyldige etableringsudgifter pålagt af offentlig myndighed.
- 5) Udgifter til særlige vedligeholdelsesarbejder vedrørende skolebygningerne.

Stk. 2. Refusionstilskud ydes med 100 pct. af ekstraudgifter til lærertimer og hjælpemidler, der med virkning for tilskudsgrundlaget er godkendt af undervisningsministeren¹⁾ til undervisning af svært handicappede elever.

Stk. 3. Undervisningsministeren¹⁾ kan fastsætte regler om refusionstilskuddene.

§ 3 b. Bevillingen til rammetilskud fastsættes for hver skoleform på grundlag af et gennemsnitligt tilskud pr. elev. Bevillingen reguleres for udviklingen i antallet af elever samt pris- og lønudviklingen.

Stk. 2. Det gennemsnitlige tilskud pr. elev justeres årligt under hensyn til konstaterede ændringer i antal skoler, elevfordeling på klassetrin og lærernes lønanciennitetsmæssige fordeling.

Stk. 3. Ændring af det gennemsnitlige tilskud pr., elev, som ikke følger af stk. 1 og stk. 2, sker efter indhentet udtalelse fra Frie Kostskolers Fællesråd.

Kapitel 2 a

Den enkelte skoles rammetilskud

§ 3 c. Rammetilskudsbevillingen for skoleformen fordeles mellem de enkelte skoler efter deres beregnede udgiftsbehov.

§ 3 d. (Ophævet).

§ 3 e. (Ophævet).

§ 3 f. Udgiftsbehovet for frie kostskoler beregnes ved, at skolens normerede løntimetal ganges med skolens gennemsnitlige udgift til lærerløn pr. løntime, hvilket udgør rammetilskuddet til lærerlønsgudgifter. Hertil lægges et beløb pr. årselev, et beløb pr. skole og et beløb pr. kvadratmeter bruttoetageareal af skolens bygninger, hvilket udgør rammetilskuddet til øvrige udgifter.

Stk. 2. Beløbet pr. årselev, jf. stk. 1, reguleres årligt i takt med den konstaterede udvikling i den beregnede lærerlønsgudgift pr. årselev. Beløbet pr. skole og beløbet pr. kvadratmeter bruttoetageareal, jf. stk. 1, reguleres for pris- og lønudviklingen.

Stk. 3. Undervisningsministeren¹⁾ fastsætter regler om beregning af det normerede løntimetal, den gennemsnitlige udgift til lærerløn pr. løntime, beløbene pr. henholdsvis årselev, skole og pr. kvadratmeter bruttoetageareal.

Stk. 4. Undervisningsministeren¹⁾ kan endvidere fastsætte regler om beregning af rammetilskud til kombinerede skoler, hvor en fri kostskole drives sammen med en friskole eller privat grundskole og/eller en privat gymnasieafdeling.

§ 3 g. Undervisningsministeren¹⁾ kan i særlige tilfælde fravige reglerne i § 3 e-§ 3 f, hvis støttebeløbet ikke anvendes til undervisningsformål, jf. § 2, eller hvis støttebeløbet er åbenbart utilstrækkeligt.

Kapitel 2 b

Andre bestemmelser om statstilskud

§ 4. Hvis en skole ikke efter reglerne i lovgivningen om de enkelte skoleformer har haft undervisning i hele finansåret, foretages der efter ministerens nærmere bestemmelse en forholdsmæssig nedsættelse af tilskuddet.

Stk. 2. Hvis en skole, der får statstilskud efter denne lov, drives sammen med undervisningsvirksomhed, der er tilskudsberettiget efter anden lovgivning, bestemmer undervisningsministeren¹⁾, hvorledes tilskuddet skal beregnes efter denne lov.

Stk. 3. Hvis driftsregnskabet for en skole, der ikke er en selvejende institution, viser, at

indtægterne og det beregnede statstilskud tilsammen overstiger udgifterne med et nærmere fastsat tillæg, modregnes 50 pct. af det overskydende beløb i statstilskuddet. Undervisningsministeren¹⁾ fastsætter de nærmere regler om beregningen af overskuddet.

Stk. 4. Det er en forudsætning for anvendelse af bestemmelserne om selvejende institutioner, at institutionens vedtægter er godkendt af undervisningsministeren¹⁾, der tillige kan forlange ændringer i vedtægter, der er godkendt inden lovens ikrafttræden.

§ 5. Skolernes regnskabsår er finansåret. Regnskaberne opstilles og revideres efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren¹⁾.

Stk. 2. Tilskuddet beregnes og udbetales efter finansårets afslutning. Der udbetales forskud efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren¹⁾.

§ 6. Sælges en skole, der får tilskud efter loven, kan der kun ydes fortsat tilskud, såfremt salgsvilkårene er godkendt af undervisningsministeren¹⁾.

Kapitel 3

Statslån

§ 7. Opfører en selvejende institution en bygning til brug for en skole, der omfattes af loven, kan der ydes lån af statskassen med indtil 50 pct. af den opførelsesværdi, undervisningsministeren¹⁾ har godkendt, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Institutionens vedtægter skal være godkendt af undervisningsministeren¹⁾, jf. § 4, stk. 4.
- 2) Institutionen skal selv have tilvejebragt mindst 1/5 af opførelsesværdien. Under særlige omstændigheder kan undervisningsministeren¹⁾ tillade, at dette beløb tilvejebringes ved lån sikret ved pant i ejendommen efter statslånet. Vilkårene for lånet skal godkendes af undervisningsministeren¹⁾.
- 3) Planer og tegninger skal være godkendt af undervisningsministeren¹⁾.

4) Institutionen skal være tilskudsberettiget. For nyoprettede institutioner kan undervisningsministeren¹⁾ tillade, at der ydes statslån, inden de har ret til statstilskud.

Stk. 2. Statslånet er afdragsfrit, men forrentes med 4 pct. p.a. Lånet er uopsigeligt fra statens side, så længe lånevilkårene overholdes og bygningen anvendes til det oprindelige formål. Lånet sikres ved tinglyst oprykkende pantet i bygningerne med grund og tilbehør inden for $\frac{3}{4}$ af ejendommens værdi. Undervisningsministeren¹⁾ kan bestemme, at der forud for statslånet skal optages størst mulige offentlige eller lignende lån.

Stk. 3. Efter samme regler kan der ydes statslån til køb af ejendomme til brug for en skole, der omfattes af loven. Statslånet fastsættes i forhold til købesummen. Købet og vilkårene herfor skal godkendes af undervisningsministeren¹⁾.

§ 8. Efter samme regler som angivet i § 7 kan der ydes statslån til en skole, der omfattes af loven, når bygninger, større ombygninger eller forbedringer, herunder større anskaffelser af inventar og undervisningsmateriel, er nødvendige for at bringe skolen i tidssvarende stand.

Stk. 2. Statslånet kan udgøre indtil 75 pct. af de af undervisningsministeren¹⁾ godkendte udgifter. De samlede statslån kan dog højst andrage 50 pct. af værdien af institutionens ejendomme, herunder grund, inventar og undervisningsmateriel, efter foretagelsen af de foranstaltninger, hvortil der ydes lån.

§ 9. Omdannes en skole til en selvejende institution, kan der, når skolens forhold skønnes at tale derfor, ydes statslån til gennemførelse heraf efter samme regler som angivet i § 7.

Kapitel 4

Almindelige bestemmelser

§ 10. Undervisningsministeren¹⁾ kan pålægge skolerne at indsende statistiske oplysninger og oplysninger vedrørende skolernes økonomiske forhold, herunder skolernes regnskaber.

§ 10 a. Undervisningsministeren¹⁾ kan bemyndige ministeriets direktoratet til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren¹⁾ kan fastsætte bestemmelser om adgangen til at klage over afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder om at afgørelser ikke skal kunne indbringes for ministerne.

Kapitel 5

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 11. Loven træder i kraft den 1. august 1969.

§ 12. (Ophævet).

§ 13. (Ophævet).

§ 14. (Ophævet).

§ 15. Loven gælder ikke For Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

_____
Lov nr. 465 af 25. november 1970, der ændrer § 3, trådte i kraft den 1. januar 1971.

_____
§ 6 i lov nr. 217 af 23. april 1986, der indsætter § 10 a, trådte i kraft den 1. juli 1986.

_____
Lov nr. 230 af 22. april 1987, der ændrer § 1, § 2, § 3, § 4, stk. 1 og § 4, stk. 3 og indsætter §§ 3 a, 3 b, 3 c, 3 d, 3 e, 3 f og 3 g, indeholder i § 2 følgende ikrafttrædelsesbestemmelse:

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende og har virkning for fastsættelse af tilskud for finansåret 1988 og følgende finansår.

Stk. 2. Hvis en skoles rammetilskud pr. elev i året 1988 eller et følgende finansår er mere end 3 pct. større eller mindre end den fremskrevne værdi af tilskuddet i det foregående år, ned sættes eller forhøjes tilskuddet til den fremskrevne værdi af det foregående års tilskud

Bilag til f. t. l. om folkehøjskoler m.v.

med tillæg eller fradrag af 3 pct. Undervisningsministeren¹⁾ kan fastsætte regler om denne ordning.

_____
Lov nr. 411 af 6. juni 1991, der ophæver § 1, stk. 1, nr. 4-6, § 1, stk. 2, 1. pkt., § 3 c, 2. pkt., og

§ 3 d, og ændrer § 3 b, stk. 3, og § 3 g, trådte i kraft den 1. januar 1992.

_____
Lov nr. 353 af 14. maj 1992, der ophæver § 1, stk. 1, nr. 1-3 og 5, og § 3 e og ændrer § 1, stk. 2, og § 3 b, stk. 3, træder i kraft den 1. januar 1993.

¹⁾ Iflg. kgl. resolution af 3. juni 1988 er ansvaret for loven og for de frie kostskoler overtaget af kulturministeren.